

Könyvtárak összefogása a társadalomért

Nagy kihívást jelentett a könyvtáraknak 2006-ban, hogy a Nemzeti Kulturális Alap meghívta az Informatikai és Könyvtári Szövetséget (IKSZ) a Kiemelt Kulturális Események Ideiglenes Szakmai Kollégiumának pályázatára. Egybeesett ez a lehetőség a szakmának azzal a szándékával, hogy az évtizedes múltra visszatekintő *összefogás programot* megújítsa, ismét országos jelentőségűvé tegye.

A szokásosnál is rövidebb pályázási idő kényszerében gyorsan kellett az IKSZ elnökségének döntenie arról, hogy elfogadja ezt a meghívást és annak minden nehézségével megpróbál megbirkózni. Rangos, nagy múltú fesztiválok, kiállítások, kulturális események között kellett megtalálnunk azt a témát és formát, amely végül is kiállta a kurátorok szigorú bírálatát, és ha némiképp csökkentett költségvetéssel is, de támogatásra érdemesnek találták pályázatunkat.

Legfőbb törekvésünk az volt, hogy a társadalom legszélesebb rétegeinek bevonásával ugyan, de célcsoportokra felépítve mutassuk meg azokat a könyvtári szolgáltatásokat, amelyekkel – elsősorban a tájékoztatás és tájékozódás lehetőségeinek a megteremtésével – hozzá tudunk járulni az emberek életminőségének javításához. Változatos programokkal igyekeztünk bemutatni, hogy a helyi társadalom közösségi, információs és kultúrákövetítő intézményei elsősorban azok a könyvtárak, amelyek ma már sokféle szolgáltatással várják az embereket. A projektben arra vállalkoztunk, hogy október 4. és 14. között összefogással ezeket mutassuk be a lakosságnak. Különböző témák köré csoportosítottuk – hét régióban megosztva – a kiemelt programokat.

Első alkalommal mutatkozott be a könyvtáros szakma országos szinten egy igen gazdag, egységes promócióval, eseménysorozattal. A *Katona József Könyvtár* vállalta a program arculatának grafikai és tartalmi megjelenítését, logójának, szórólapjainak, plakátjának, egyéb PR-

anyagainak (póló, órarend, könyvjelző, képeslap stb.) megtervezését szakemberek bevonásával, a kivitelezés megszervezését, az elkészült anyagok szétosztását.

Mazczkóné Káldi Zsuzsa kecskeméti könyvtáros grafikai ötlete alapján készült el *Baksa Balázs* húsz másodperces reklámfilmje, amelyet minden jelentős országos televíziós csatorna sugárzott a program ideje alatt, illetve annak hangváltozata a Magyar Rádió és a Katolikus Rádió reklámjai között is folyamatosan hallható volt. Számos helyi média ugyancsak vetítette rendszeresen a reklámspotokat. A *Könyvtárak összefogása a társadalomért* plakát, illetve a témák szórólapjai a legkisebb településig eljutottak, hirdetve a népszerű szlogent: *A könyvtárba mentem, gyere utánam!* Az országban szervezett különböző programokról részletes tájékoztatást nyújtott az a honlap, amelyet ugyancsak a kecskeméti kollégák szerkesztettek, frissítettek <http://osszefogas.kjmk.hu/> címen. Az erről letölthető promóciós anyagokat a csatlakozó könyvtárak saját szóróanyagok készítésére használhatták fel. Komoly logisztikát igényelt a több tízezer, illetve szórólap esetén több százezres tételben elkészült programot népszerűsítő anyagok elosztásának, szállításának a megszervezése is a régiós könyvtárak közreműködésével.

A programot egy sajtótájékoztatóval indítottuk el, ahol ismertettük az akció lényegét, illetve bemutattuk az *Együtt a társadalomért* megállapodást, amelyet *Hiller István* oktatási és kulturális miniszter, valamint *Fodor Péter*, az IKSZ

elnöke írt alá. A keretmegállapodás lényege az, hogy a programban meghatározott területeken minél több konkrét gyakorlati együttműködésre kerüljön sor, amihez elsőként a Külügyminisztérium csatlakozott *Göncz Kinga* miniszter személyében.

A Könyvtárak összefogása a társadalomért akcióban több mint százötven könyvtár vett részt, amelyek adataink alapján csaknem ezer programon százezres nagyságrendben tudták felkelteni az emberek érdeklődését. Tapasztalatunk szerint azonban sokan voltak, akik regisztrálás nélkül is bekapcsolódtak ebbe a fontos eseménybe.

A budapesti és vidéki csatlakozó rendezvényeken sokféle ötletünk volt a tudás, a tanulási lehetőségek bemutatására. Felhívtuk a figyelmet az innováció semmivel nem pótolható, társadalmat megújító szerepére Veszprémben. Nemcsak megőriztük a *Könyves vasárnap* hagyományát, hanem sok újdonsággal gazdagítottuk a rádiós műsorokat Nyíregyházán, Budapesten, Kecskeméten, a játékot állítva a középpontba. Óriási sikere volt az egészséges társadalomért szervezett felvilágosító, konkrét szűréseket biztosító kampánynapoknak Egerben és számos településen, amelyhez kitűnő partnerekre leltünk az egészségügyben. Sokat léptünk előre a másság befogadását előtérbe állító esélyteremtésben, az akadálymentes könyvtári szolgáltatások népszerűsítésében Szolnokon és másutt. Emlékezetes marad az a sokszínű, elsősorban nemzetiségeket bemutató kultúra, amelynek Szekszárdon lehettünk részesei, de ezek követhették a programokat az interneten is.

A rendezvénysorozat országos záró konferenciájára a Katona József Könyvtárban került sor több mint száz fő részvételével. Itt újabb szervezetek – Adó és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, Magyar Távirati Iroda, Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége, Országos Egészségfejlesztési Intézet – csatlakoztak a megállapodáshoz.

A Könyvtárak összefogása a társadalomért projekt sikeresen lezárult, de a nagy munka már folyamatban van. Azóta több konkrét együttműködés követte a keretmegállapodást, amely összefogással útjára indította a legkülönbözőbb szolgáltatásokat. A Bács-Kiskun Megyei APEH a napokban foglalta írásba a Katona József Könyvtárral az elektronikus adózás széles körben történő elterjesztésének szolgáltatásait. A megyei

könyvtárak különböző tartalmú és értékű szolgáltatási csomagokban egyeztek meg a Magyar Távirati Irodával. Megtörtént az első egyeztetés az Országos Egészségfejlesztési Intézettel is, amelyhez ajánlásaival csatlakozott a Springmed Kiadó. Ugyancsak kapcsolatba léptek a megyei könyvtárak a Külügyminisztérium Európai Unió-s Tájékoztatási Szolgálatával annak érdekében, hogy a legkisebb településekre is eljussanak a különböző tájékoztató kiadványok, programok.

Sikerült összefogniuk a könyvtáraknak a társadalom számára fontos kérdésekben. Sokat tanulhattunk ebből a nagyszabású projektből, sok erőt meríthetünk a közös munkából, ami azért is nagyon fontos, mivel van remény a folytatásra. Köszönet minden együttműködő partnerünknek, minden könyvtárnak, könyvtárosnak.

Ramháb Mária
az „Összefogás” programbizottság elnöke

Tudástár – könyvtár

A *Könyvtárak összefogása a társadalomért* programsorozat országos könyvtári napjaira 2006-ban október 4. és 14. között került sor. A főváros és Pest megye könyvtárai *Könyvtárak összefogása a tudásért* címmel állítottak össze programokat.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár az összefogás programsorozat nyitó konferenciáját *Tudástár – Könyvtár* címmel 2006. október 4-én rendezte meg.

Fodor Péter, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója és az IKSZ elnöke a tizenegyedik összefogás program megnyitójában felidézte a program történetét, bemutatta az ország különböző régióinak rendezvényeit. Külön kiemelte a *Könyves vasárnap* jelentőségét, az egész napos programokkal nyitva álló könyvtárakat és a rádiós közvetítést, körkapcsolást, játékokat.

Tudásalapú társadalom: mítosz és esély címmel *Miszlivetz Ferenc*, a Berzsényi Dániel Főiskola Európai Tanulmányok Intézetének vezetője tartott előadást. Indító gondolatként felvetette, hogy sok mítosz és üres szlogen tapad már a fogalomhoz, de nem véletlen, hogy az EU a zászlajára tűzte. Bár sokan összekeverik az információhoz való hozzáférés kitérő lehetőségeit magával a tudással, mivel a határok elmosódnak a letöltött és a valóban létrehozott, fel dolgozott tudás között. *Miszlivetz* fontosnak tartja, hogy a huszonötök Európai Uniója sok lehe-

tőséget kínál, élnünk kellene velük, törekednünk kell, hogy behozzuk lemaradásunkat. Szükséges lenne az egyetemek közötti kapcsolatok kiépítése, részvétel a közös programokban okos, vitatkozni tudó diákokkal. Az „új tudás”, innovatív tudás kívánalmát fogalmazta meg, melyhez új látásmódra, új módszerekre, új intézményekre van szükség. Mit tehetnénk? Kutatásokat végezhetnénk és lépéseket tehetnénk a versenyképesség, az új társadalmi szerződés létrehozása, a kulturális örökség védelme, az interdiszciplináris tudomány és a közép-európai együttműködés terén.

Szekfű András, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Kommunikációs Intézet tanára *Kommunikációs, digitális megosztottság Magyarországon* című előadásában felhívta a figyelmet a digitális szakadékokra. Az internet csodálatos világát nem tudjuk mindenkinek nyújtani, ez is hozzájárul a kommunikációs megosztottsághoz, amely eddig minden kommunikációs eszköznél jelentkezett (a távíró kivételével). Az innováció

felülről lefelé terjed, és a digitális megosztottság a technikai eszközök terjedésével nő. Kérdés, hogy csökkent-e vagy nőtt a társadalmi egyenlőtlenség az új csatornák, lehetőségek megjelenésével? Az előadó egy 1972-es és egy 2002-es vizsgálatot vett alapul: míg 1972-ben Budapest és a községek tévé-ellátottsága között 19,3 százalékpontnyi különbség volt, addig 2002-ben Budapest és a községek sokcsatornás tévétvételi ellátottsága között 36,3 százalékpont különbséget találunk, tehát nőtt a különbség. Szekfű András előadását a felzárkóztatási lehetőségekkel fejezte be: bizonyos területeken kell a civil és az állami beavatkozás, példának hozva a sulinetet és a könyvtárak által nyújtott szélessávú internet-hozzáférést.

Szabó Katalin, a Budapesti Corvinus Egyetem tanára *Intellektuális tőketulajdonosok vagy tudásipari bérmunkások* címmel tartotta meg előadását. Kérdés, hogy mi, szellemi dolgozók, tőketulajdonosok vagyunk-e vagy bérmunkások. Egy meghökkentő állítással indított: „Allen Greenspannek, a FED volt elnökének közlése szerint az Egyesült Államok termelésének súlya (tonnában mérve) a XIX. század végéhez képest száz év alatt valamicskét csökkent, miközben az értéke meghússzorozódott.” Az értéknövekedés forrása a szellemi és a szervezeti tőke. Az előbbihez tartoznak a szabadalmak, szoftverek, védjegyek és reklámötletek, az utóbbihoz az üzleti modellek, szervezeti megoldások, bevezetett vevőkör, alkalmazottak tudása, kapcsolati tőke stb. Szabó Katalin megállapítása szerint a hagyományos tőke és a szellemi tőke közti viszony átértékelődik a szellemi tőke javára, erre példa a tudás, ötlet, innováció növekvő értéke.

Az előadó ugyanakkor rávilágított az ellentmondásra, miszerint a „tudástőke” birtokosainak mélyebb személyes részvétele a munka tervezésében és szervezésében számos lehetőséget biztosít érdekeik védelmére és az önérvényesítésre, de a tudástőkével rendelkező munkavállalók ugyanakkor ki vannak téve annak a veszélynek, hogy a termelési gépezet beszipantja őket.

Fábri György (a Magyar Tudományos Akadémia kommunikációs igazgatója)

EGYÜTT A TÁRSADALOMÉRT M E G Á L L A P O D Á S

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium, valamint az Informatikai és Könyvtári Szövetség megerősítve eddigi együttműködésük hagyományát újabb programot kívánnak közösen megvalósítani a társadalom legszélesebb körének bevonásával.

A megállapodás aláírók törekvése, hogy az állami, a szakmai és a civil szervezetek együttes erővel tegyenek közös lépéseket az emberek életminőségének javításáért.

Ennek érdekében a felek célul tűzik ki, hogy a könyvtári rendszer, a könyvtárak - információs és közösségi közszolgáltató helyként - minél több közérdekű szolgáltatással segítsék az emberek tájékozódását, hozzájárulva ezzel a tudatos döntéshozatalaik esélyeinek növeléséhez.

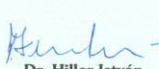
Együttműködők kiemelt figyelmet fordítanak a könyvtárakban:

- egyéni és csoportos tanulólhelyek létesítésére, biztosítva a hagyományos, valamint a digitális írnivalvasni tudás megszerzéséhez szükséges feltételeket,
- az európai uniós információk gyűjtésére, közvetítésére, a Europe Direct hálózattal összehangolva,
- az e-ügyintézés minél szélesebb körben való elterjesztésére, segítséget nyújtva a közérdekű és közhasznú portálok használatához,
- az egészséges életmódot megalapozó, különböző népbetegségeket megelőző információs anyagok elérhetőségére, amelyek terjesztési rendszerét az érintett felek bevonásával kiépítik,
- a közösségi együttlét tereinek és szolgáltatásainak fejlesztésére
- az akadálymentes környezet és szolgáltatások kialakítására.

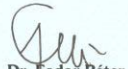
A megvalósításhoz szükséges forrásokat elsősorban a hazai és európai uniós projekt lehetőségekben kell keresni, amelyek hatékony felhasználása széleskörű együttműködésre épül.

Felhívjuk mindazokat a szakmai és társadalmi szervezeteket, akik egyetértéssel a megállapodásban foglaltakkal, csatlakozzanak annak valóra váltásához.

Kecskemét, 2006. október 6.

Dr. Hiller István
miniszter

Dr. Fodor Péter
elnök

hatnak a könyvtár kínálta tudással, de mi lesz a médiafogyasztókkal, akik nem mozdulnak ki otthonról, nem járnak könyvtárba, viszont ők vannak többen. Számukra hozták létre a Mindentudás Egyetemét.

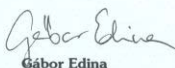
Az MTA 2004-es felmérése szerint a lakosság tudományos kérdésekről (tudományos ismeretterjesztés) kiemelkedően magas arányban (több mint kilencven százalékban) a tévéből tájékozik. Elemezte a tudomány média-megjelenésének sajátosságait, melyekre a vizuális kultúra trendfüggősége, gyártói érdekek és divathullámok összehozódása, a totalizálódó és koncentrálnó médiapiac és a médiaipar jellemző.

Tudománykommunikáció: kényszer és esély című előadásában abból indult ki, hogy a könyvtárba járók találkoz-

**EGYÜTT A TÁRSADALOMÉRT
CSATLAKOZÓ SZERVEZETEK**

Dr. Göncz Kinga
a Magyar Köztársaság külügyminisztere

Gábor Edina
az Országos Egészségfejlesztési Intézet főigazgatója

Dr. Szikora János
az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal elnöke

Vince Máttyás
a Magyar Távirati Iroda Zrt. elnöke

Dr. Hegedűs Lajos
a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége elnöke

A Mindentudás Egyetemének eredettörténetét bemutatva felsorolta a három legfontosabb jellemzőt: enciklopédikusság, infokommunikáció, médiaképesség. A 140 előadást átlagban 1,8 millióan nézték. A teljes népesség 83%-a már látott Mindentudás Egyeteme műsort. Így kijelenthető: az eredeti szándék megvalósult, a műsor közelebb viszi a tudományt az emberekhez.

Manherz Károly, az Oktatási és Kulturális Minisztérium államtitkára *A bolognai folyamat és a magyar felsőoktatás* című előadása zárta a délelőtti programot. Az előadó felidézte a kezdetet. 2003-ban született a döntés, hogy csatlakozunk az európai felsőoktatási térséghez, igazodunk a felsőoktatás szervezetében, diplomák megszerzésének módjában és lehetőségeiben. Ma Magyarországon 72 felsőoktatási intézményben

lehet tanulni (36 állami, 36 egyházi, alapítványi), s mindannyian kapnak támogatást, hallgatói normatívát. Ugyanakkor az egyetemeken az „eltömegesedés” jelenségével találkozhatunk, néha százan is ülnek egy-egy szemináriumon.

A bolognai folyamat lényege a többlépcsős képzés (kivéve az orvosi és ügyvédi, osztatlan képzést), s vannak magyar sajátosságai. Ennek a többciklusú képzésnek a bevezetése 2005-ben indult, általánossá 2010-re válik. A Bachelor- és Master-képzés egymásra épül. A BA-képzés száznyolcvan kreditpontból áll. Manherz Károly a könyvtár-informatikusi képzést hozta erre példának: a hallgatóknak százhusz kreditpontot a könyvtári-informatikai területről, hatvanat más területről kell majd megszerezniük, végzettségük pedig informatikus-könyvtáros BA lesz. Ehhez a diplomához meghatározzák a kompetenciákat is,

vagyis azt, hogy a diploma mely munka végzésére teszi alkalmassá a friss diplomás könyvtárost.

A bolognai folyamat viszont kiveszi a tanárképzést a BA-képzésben megszerezhető diplomák közül, Magyarországon tanárként csak mesterképzésben lehet végezni.

A legtöbb szaknál most alakítják ki a mesterszakokat. A korábbi szakok jelentősen átala-

kulnak, alapszakokra és szakirányokra bomlanak. Tizenegy alapszak marad. Megoldandó még a munkaerőpiaci felhasználás vizsgálata, a BA- és az MA-kompetenciák meghatározása, a túlképzés korlátozása, a diploma-ekvivalencia rendszerének kidolgozása. A bolognai folyamat során átalakul az intézmények gazdálkodása és az irányítási rendszerük is.

A konferencia kerekasztal-beszélgetéssel folytatódott *Változó könyvtárak, változó környezetben. Mit vár (el) az olvasó* címmel. Résztvevői voltak: Fodor Péter (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár), Horváth Sándor Domonkos (Galgóczi Erzsébet Városi Könyvtár, Győr), Mader Béla (Szegedi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár), Moldován István (OSZK Magyar Elektronikus Könyvtár Osztály), Pintér Róbert (BME

Információs Társadalom Trendkutató Központ). A moderátor *Markója Szilárd* volt (HIK Kempelen Farkas Digitális Tankönyvtár).

A beszélgetés során felvetődő kérdések: „A tudásalapú társadalomban mi a szerepük a könyvtáraknak?”, „Miért járnak kevesebben a könyvtárakba, miért kölcsönöznek kevesebb könyvet? Hogyan lehet a könyvtárat feltölteni tartalommal?”, „Mi a könyvtárak szerepe a digitalizáció korában?”

Horváth Sándor Domokos szerint az olvasó mint fogyasztó „érdekvezérelt”, marketing trükkök behozhatják a könyvtárba, de ha nem találja meg azt, amit keres, hamar nélkülöznünk kell.

Moldován István az olvasási szokások változására mutatott rá. A vizsgálatok a könyvolvasásra koncentrálnak, pedig ki kell őket terjeszteni a napilapokra és az internetre is.

Mader Béla válasza szerint megfeledezzünk a tényleges, fizikai értelemben vett könyvtár mellett a virtuálisról, hiszen Szegeden az egyetemi tanárok a szobájukban olvashatják az (online) szakfolyóiratokat, adatbázisokat. A korszerű könyvtárakban fontos a minőségi tanulási tér biztosítása, a profi tájékoztató szolgálat és digitalizáció.

Pintér Róbert hangsúlyozta, hogy a könyvtárak szerepe a „tudás megőrzése és terjesztése”.

Fodor Péter a párhuzamos fejlesztések megszüntetése, az erők összefogása mellett tette le voksát. Új nemzedék nő fel más informatikai kultúrával, ezt kell tudomásul vennünk és kihívásnak tekintenünk – mondta.

Téchy Tünde

Innováció – információ

Eötvös Józsefnek, a XIX. század kimagasló jelentőségű politikusának és írójának van egy szép gondolata, amely így hangzik: „A büszke jövedélés, hogy a tudomány hatalom, korunkban teljesült, legalábbis annyiban, hogy többé nincs hatalom tudomány nélkül.” Lehet, hogy a XIX. század második felében Magyarországon ez már majdnem realitás volt, ma azonban újra meg kell határoznunk a viszonyunkat a tudományhoz és a tudáshoz. A tudás ma mindenki számára elérhető, életminőséget megváltoztató lehetőség, ráadásul egész életen át tartó folyamat része.

Ennek meghatározó intézménye a könyvtár, amelyben a hagyományos ismerethordozók mel-

lett most már egyre sűrűbben gyűlik az információ ezernyi modern alakban és eszköz segítségével. A magyar könyvtárak októberi akciója ezt a teljességet kívánta megmutatni *A könyvtárak összefogása a társadalomért* nevű programsorozatával. A Közép-dunántúli Régió könyvtárai az innováció és a tudás kapcsolatának felmutatását vállalták. Fel akarták hívni a figyelmet arra, hogy a könyvtárakban milyen lehetőségek nyílnak mindazok számára, akik az innováció révén szeretnék vállalkozásukat folyamatosan a dinamikus fejlődési pályán tartani.

2006. október 5-étől 13-áig Veszprémben, Székesfehérvárott és Tatabányán a megyei könyvtárakban és a régió városi könyvtáraiban találkozhattak a látogatók ilyen témájú programokkal. A könyvtárak a maguk keretein belül lehetőséget adtak az innováció iránt érdeklődőknek kérdéseik megválaszolására is.

A magyar könyvtárak között olyan informatikai kapcsolatrendszer van, hogy az egyszerű kérdés megválaszolásától kezdve a kért szakirodalmi forrás szinte azonnali megküldéséig teljes körűen ki tudják szolgálni az olvasókat. Mindhárom megyeszékhelyen van magas szintű, modern oktatási könyvtár is. A Pannon Egyetem, a Kodolányi János Főiskola és a Modern Üzleti Tudományok Főiskolája könyvtárai a szakirodalom rendkívül gazdag bázisát jelentik. Nem véletlen, hogy az egyetemisták egyre gyakrabban választják szakdolgozati témául azt a kérdéskört, hogy a sikeres vállalkozások az első tájékoztatósi lépéseiket a könyvtárakban teszik meg.

A Közép-dunántúli Régió legjelentősebb rendezvénye az országos projektben az október 5-én megvalósult, *Innováció – információ* című konferencia volt, melyen a közművelődési és felsőoktatási könyvtárak kívántak tájékoztatást nyújtani az információs szolgáltatási és tájékoztatói lehetőségeikről. Különösen fontosnak tartottuk, hogy a programban a gazdasági élet szereplői és az innovációs kutatással és oktatással foglalkozó elméleti szakemberek is szerepet vállaljanak, és jelen legyen a Magyar Innovációs Szövetség is.

Stubnya György, a BME Országos Műszaki Információs központ és Könyvtár főigazgató-helyettese elfogadta meghívásunkat, és nyitóelőadásában (*Egy „több mint könyvtár” szolgáltatásai az innovációs folyamatok támogatásában*) a Magyar Innovációs Szövetség tagintézményé-

nek lehetőségeiről, a fejlesztési folyamatok támogatási és pályázati rendszeréről szólt. Ez a kezdet már a konferencia szakmai jelentőségéről tanúskodott.

A konferencia első részében a közművelődési könyvtárakról *Praznovszky Mihály* tartott előadást *Információ, könyvtár, régió* címmel, kiemelve Székesfehérvár, Tatabánya és Veszprém megyei könyvtárainak nagyon fontos szerepét a régióban, a megyékben és különösen a kisebb települések könyvtári ellátásában. A könyvtári hálózat átjárhatóságának jelentőségét is elemezte, ami nagyon fontos tájékozási lehetőséget nyújthat a gazdasági szféra szereplőinek, különösen a családi és kisvállalkozásoknak.

A felsőfokú intézmények könyvtárosai, *Voit Pál* könyvtárigazgató (Modern Üzleti Tudományok Főiskolája, Tatabánya), *Beniczky Péterné* könyvtárvezető (Kodolányi János Főiskola könyvtára) és *Egyházi Tiborné* főigazgató (Pannon Egyetem Egyetemi Könyvtár), arról szóltak, hogy a felsőfokú oktatási intézmények könyvtárainak milyen képzési formákat kell alkalmazniuk a saját könyvtári szakembereik körében, másrészt a hallgatókat milyen módon kell segíteniük abban, hogy „innovatív hallgatókká” váljanak. A könyvtáros szakemberek beszámoltak még a tudományos kutatás és oktatás segítésének és támogatásának jelentőségéről, az átalakulását élő főiskolai és egyetemi könyvtári rendszerről.

A konferencia második részében a gazdasági élet szakemberei, az innovációval foglalkozó cégek képviselői, *Mészáros Tamás* (a Középdunántúli Fejlesztési Ügynökség munkatársa), *Bakos Éva* (a Magyar Szabadalmi Hivatal Iparjogvédelmi Központja Könyvtárának igazgatója), *Bartha László* dékánhelyettes (a Pannon Egyetem innovációval foglalkozó professzora) és a többi előadó az innovációs folyamatokról, azok gazdasági jelentőségéről beszélt. *Bartha László* professzor az egyetemeknek az innovációs folyamatokban játszott szerepéről tartott előadást, amelyben többek között az egyetemi kutatóműhelyek eredményeinek gyakorlati alkalmazásáról, ennek kapcsán az egyetemek és a gazdasági szereplők együttműködéséről szólt.

Az elhangzott előadások a legújabb tudományos információkat nyújtották a hallgatóságának. Az innováció nem elvont fogalomként jelent meg, hanem ismeretterjesztő módon, mindenki számára

érthető formában. *Berkovich Gábor* ügyvezető igazgató a SeaCon Europe Kft. képviselőjeként az innováció gyakorlati szerepét, annak eredményeit és a hosszú távú gondolkodás jelentőségét emelte ki. *Sztojalovszky Béla*, a Veszprémi Regionális Innovációs Centrum ügyvezető igazgatója a pályázatok kiemelt szerepéről és időszzerűségéről adott tájékoztatást.

Fontos gondolatként jelent meg a konferencián, hogy minden vállalkozást működtető gazdasági szakembernek élnie kell az informatika eszközei révén megszerezhető információkkal, amikhez nagy segítséget adhatnak (érdeklődőknek, tapasztalt és kezdő vállalkozóknak egyaránt) a könyvtárak is.

Úgy gondoljuk, hogy átfogó tájékoztatást adtunk az érdeklődőnek arról, hogy a XXI. század modern gazdaságában, a társadalom széles területén mit is jelent az innováció. Nem misztikus tudományos fogalmat, hanem olyan korszerű fejlesztést, amely minden esetben pozitív eredményt indukál. Ez a pozitívum szellemi és anyagi javakat jelent, attól függően, hogy mely területen történik a fejlesztés.

A konferencia eredményeként a könyvtárosok nagyon sok ismeretet kaptak az innovációról, a gazdasági szakemberek pedig a könyvtárak adta lehetőségekről saját szakmai területük fejlesztésében.

A meghívottak kiválasztásánál tudatosan határoztuk meg a célközönséget. Meginvitáltuk azokat a vállalkozókat is, akik az előzetes tájékozási alapján igénybe vették azon cégek segítségét, amelyek az innovációval foglalkoznak. A másik célcsoportunk a könyvtárosok voltak. A jól megtervezett és felépített marketingmunkával, a célcsoportok pontos meghatározásával sikerült a nagy érdeklődést kiváltó tanácskozást megszervezni.

A rendezvényen nyolcvan jelentek meg. El kell mondanunk, hogy nem vártunk ekkora érdeklődést. Nekünk sem voltak a szervezés kezdetekor megfelelő információink, és a visszajelzésekkel sem lehetett ilyen sok résztvevőre számítani.

Vendégeink olyan információs forráshoz jutottak, amelyet jövőbeni munkájukhoz használni tudnak, és ez volt a célunk. A konferencia előadásainak anyagát cédén megjelentettük, ezt minden résztvevő megkapta. Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár honlapjának alportálján egy

bibliográfiát is közzétettünk, amely mindenki számára hozzáférhető módon tartalmazza a szakirodalmat, valamint a régió innovációs cégeinek és intézményeinek címét, elérhetőségét.

Az eseményt a média élénk érdeklődése kísérte. A két helyi televízió interjúkat készített, az írott sajtóban elemző írások, cikkek jelentek meg. Bartha professzorral a Veszprém Megyei Napló riportot készített tudományos munkásságáról és most publikált találmányáról, amely az innováció egy sajátos területét illusztráló példaként a konferencián is megjelent.

Sokat segített az országos sajtótájékoztató, hasznosak voltak az országos médiában rendszeresen megjelenő ismertetőik és azok a reklámanyagok, amelyeket az országos projekt szervezői jutattak el hozzánk.

A konferencia megrendezése után tapasztalatainkat úgy összegezhetjük, hogy folytatni kell ezt az ismeretterjesztő programot, mert az élénk érdeklődés az innovációs cégek iránt, az előadások végén feltett sok-sok kérdés, a beszélgetések azt jelzik, hogy ebben a témában is nagyon hiányos az ismeretanyag és a kommunikáció, ezért az érdeklődőket többször és többféle módon kell tájékoztatni.

Veres B. Zsuzsanna

Könyvtárak a játékos társadalomért

Könyves vasárnap

Az ez évi könyvtári napok rendezvényei a 2007. és 2013. közötti európai uniós ciklus stratégiai jelentőségű fejlesztési szakterületeivel foglalkoztak. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár az Informatikai és Könyvtári Szövetség nagy jelentőségű projektje egyik elemének, a kreativitás témakörének kifejtésére kapott megbízást, a játékoság mint kreativitást fejlesztő tevékenység könyvtári eszközökkel való támogatásának bemutatására. Rendezvénysorozatunk címe ennek megfelelően *Könyvtárak a játékos társadalomért* lett.

Az október 7-én és 8-án megvalósult összesen 73 program valóban a játék, a játékoság és a kreativitás sokszínűségét mutatta be, felvonultatva a szellemi játékok sokféleségétől kezdve az alkotóműhelyek színes bemutatójáig sok min-

dent. A résztvevők és közreműködők széles skálája sorakozott fel: játékkal, játékkészítéssel foglalkozó szakemberek, játékos, vetélkedőt kedvelő gyerekek, felnőttek, művészek, zenészek, táncosok, népi iparművészek. Ellátásukról stílszerűen a „nyírségi ízek kavalkádjában” gondoskodtunk.

Ugyancsak két napig tartó program volt a *PONT-ban a játék*, a PONT Kiadó könyveinek árusítása. Játékos kedvű vendégeinket *Csiritotó* játékokra is invitáltuk. (Ennek eredményhirdetése a második nap végén volt).

A helyi médiával való kapcsolatunk – a korábbi évek kialakult gyakorlatának megfelelően – kiváló volt. Az írott sajtó nyomon követte az eseményeket, akárcsak a városi és a megyei televízió. Előzetes informálásukra október 4-én sajtótájékoztatót tartottunk, melyre tíz helyi és megyei médium képviselője jött el. Számos tudósítás jelent meg, továbbá riportokat készítek a rendező intézmény vezetőjével, a programokat menedzselő könyvtárosokkal, a játékoságot elemző szakemberekkel, játékkészítőkkel, népi iparművészekkel. De megszólaltatták a programokon részt vevő közönséget is a legkülönbözőbb korosztályból.

Az országos könyvtári napok egyik központi rendezvénye minden évben a *Könyves vasárnap*. Intézményünk megtiszteltetésként fogadta, hogy házigazdája lehetett a tizenegyedik könyves vasárnapnak, melynek fő koordinátora a Magyar Rádió. Előzetes egyeztetések zajlottak az általunk is ajánlott programokról a Gordiusz Magazin szerkesztőivel, munkatársaival, s iránymutatásaikhoz, a műsor műfajához igazodva alakítottuk a programok arculatát.

A napnak több kiemelt eseménye is volt, ezeket értékelve a teljesség igénye nélkül néhányat említünk:

– Megyei sakkverseny zajlott, melyen 36 fiatal vett részt két korcsoportban. Emlékezetes marad a résztvevők számára, hogy *Vágó István* médiaszemélyiség, a nagy játékmester köszöntötte a versenyzőket és adta át a díjakat.

– *Minden, ami játék* címmel délelőtt a Petőfi Rádió élő közvetítést adott, melyben riportok hangzottak el a könyvtár igazgatójával, a helyismereti részleg tudományos főmunkatársával, a Nyíregyházi Főiskola Könyvtári Tanszékének vezetőjével, továbbá Nyíregyháza és a megye szellemi-tudományos életének kiemelkedő sze-

mélyiségeivel. A műsor alkalmat teremtett Nyíregyháza kulturális, szellemi-tudományos műhelyeinek országos szinten való bemutatására.

– A Petőfi Rádió „*Játszani is enged!*” című országos körkapcsolásos játékában a nyíregyházi helyszínen mintegy húszan vettek részt, köztük rendszeres, illetve eddig ritka könyvtárlátogatókkal.

– A nap egyik fénypontja volt a Petőfi Rádió *Gordiusz Magazin* című műsorának élő közvetítése az ország első, könyvtárban működő játéktárának ünnepélyes átadásáról. A játéktér a „*Csiritanya*” *Játéktár* néven vonul be a köztudatba. Óriási érdeklődés, csinnadratta kísérte a hangulatos, az európai szabványoknak megfelelően felszerelt részleg megnyitóját (Az aznap közzétett szóróanyagoknak, programoknak köszönhetően a csoportok bejelentkezése folyamatos).

Az érdeklődők tömege töltötte meg a játéktárat.

– *Tegyük a játékot közügyvé* címmel ugyancsak a fent említett műsorban beszélgetés zajlott neves szakemberekkel a játék személyiségfejlesztő hatásáról, fontosságáról.

– *A játék lendületbe hoz* című kötetet a *Somorjai Ildikó – Török Emőke* szerzőpáros mutatta be az érdeklődő közönségnek.

– A beszélgetős, játékos programokat a *Favágó együttes* koncertje zárta.

A szakma mindig nagy érdeklődéssel kísért eseménye minden könyves vasárnapon a Kossuth Rádió élő közvetítése, *A mi időnk*. Az országos szakmai irányításban, a szakmai és kulturális közéletben tevékenykedő személyiségek, érdeklődő kollégák voltak vendégei és résztvevői a műsornak. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium kulturális szakállamtitkára, *Schneider Márta* köszöntötte a megjelenteket, és tájékoztatást adott a könyvtári ellátás szakmai fejlesztési irányairól.

Schneider Márta kulturális szakállamtitkár és *Gózon Ákos*, a Magyar Rádió főszerkesztője

Hagyományosan ekkor adják át Az Év Könyvtára Díjat, melyet ebben az évben a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtárnak ítéltek oda. Meleg szívvel gratuláltunk a Nyíregyházára érkezett igazgatónőnek és munkatársainak.

A műsorban *Gózon Ákos* főszerkesztő/műsorvezető vendégei voltak a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület, a Bessenyei György Irodalmi Társaság, valamint a Váci Mihály Társaság Kulturális Egyesület vezető képviselői. A civil szervezetek betekintést adtak a megye gazdag irodalmi és művelődési hagyományainak ápolásába, az itt folyó tudományos és ismeretterjesztő tevékenységbe.

Az összefogás programsorozat sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint a nagyszámú, mintegy 9500 aktív résztvevő az összesen 73 helyi rendezvényen. A meghirdetett ingyenes beíratkozás kapcsán 478 új olvasót nyertünk, az amnesztia révén 1497 dokumentum került vissza büntetlenül az állományunkba. A megyéből 12 könyvtár csatlakozott a könyves vasárnaphoz (ebből ket-

Könyvtárak az egészségért – táncos lányok nyomában

„A könyvtárba megyek, gyere utánam!”

tő, a mátészalkai és a máriapócsi már későn, a megyei programfüzet nyomdába kerülése után jelezte szándékát), a látogatók száma a 22 rendezvényen 620 fő volt.

A jól sikerült szlogen – „A könyvtárba megyem, gyere utánam!” – hatását a következő hetek, hónapok megnövekedett könyvtárlátogatásai fogják igazolni. Ez minden bizonnyal így lesz!

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség minden eddig felülmúló, igényes és gazdag propagandaanyaggal segítette a könyvtárak szervező munkáját. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár a saját kétnapos programja és a megyei rendezvények népszerűsítésére külön meghívót, programfüzetet jelentetett meg, mintegy 5500 példányban. Ezek plakátját is elkészítettük, és nagyjából 300 példányban terjesztettük.

Végezetül a kollégákkal együtt megköszönjük az Informatikai és Könyvtári Szövetség és a programbizottság segítő együttműködését, a folyamatos és érdeklődő figyelmüket, jelenlétüket a programok egyeztetése, szervezése és lebonyolítása során. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye könyvtárai a könyvtári napok „hagyományápolásához” a továbbiakban is együttműködést ajánlanak, szolgálva az Informatikai és Könyvtári Szövetség szakmai céljait.

Zselinszky Lászlóné

2006. október 9-én katonazenekar hangja hívott minden érdeklődőt az egri Dobó térre. S aki ellátogatott, nem csak a remek zenében, hanem a táncos lábú lányok produkciójában is gyönyörködhetett. S ez még mind nem elég! A mazsorettcsoport, a katonazenekar, a könyvtáros kollégák, a sok száz érdeklődő bejárta a város szűk utcáscskáit, tereit, s mindenkit invitált a könyvtár mellett felállított színpadhoz, ahol az egész nap forgataga az egészség jegyében telt.

Az összefogás rendezvénysorozat mottója Egerben kissé módosult: a mazsorettcsoport vezetője a következő szlogennel hirdette a nap programját: „A könyvtárba megyek, gyere utánam!”

Ritkán élhet meg az ember olyan felemelő pillanatokat, mint amikor úgy érzi, az egész város rá figyel: az eladók és a vevők a környező boltokból, az orvosi rendelőből a betegek, a környéken lakók, a turisták és a bevásárlást intéző családayák mindmind integettek, nézték a felvonulást, s akinek ideje engedte, a menethez csatlakozott. Különlegesen jó érzés volt könyvtárosként a menet élén menni – s nagyszerű volt, hogy szinte mindenki ismerősként üdvözölt minket.

A könyvtárhoz érve már több százan lehetünk, hogy aztán megkezdődhessen az egész napi színes forgatag: látványos sportbemutatók, táncos produkciók, az egészséges életmóddal kapcsolatos előadások követték egymást napestig. A környező sátrakban civil szervezetek, iskolák, az ÁNTSZ, könyvkiadók várták az érdeklődőket ételbemutatókkal, kóstolással, játékos feladatokkal. A Heves Megyei Diabétesz Szövetség sátrában egész nap sorban állás volt: ingyenes orvosi tanácsadó szolgálat, vércukor-, vérnyomás- és koleszterinszint-mérés, kedvezményes számítógépes talpdiagnosztika zajlott.

A könyvtárosok információs sátra is vonzotta az érdeklődőket: a könyvtárat népszerűsítő szóróanyagok, nyereményjátékok mind gazdára találtak – mint ahogy azok az ajánló bibliográfiák is, melyek az egyes betegségecsoportok megelőzésének elősegítéséhez olyan könyveket javasoltak, amelyek könyvtárunk állományában megta-

lálhatók. Ezeket természetesen orvosi rendelőkben, kórházakban, kulturális intézményekben is hozzáférhetővé tettük.

A program tervezésekor kiemelten fontosnak tartottuk, hogy rendezvényeink olyan lakossági programok legyenek, melyek sok embert mozgósítanak, nyitottak azok számára is, akik nem könyvtárlátogatók, erősítik a könyvtárak partnerkapcsolatait, s új együttműködési lehetőségek kialakítására adnak lehetőséget.

A rendezvénysorozat kiváltotta a média érdeklődését is. Az országos sajtótájékoztatót követően Egerben került sor a régiós sajtótájékoztatóra. A rendezvény kiemelt helyet kapott a helyi televíziókban, rádiókban, az írott és elektronikus sajtóban. A reklámanyagot több alkalommal tértímentesen játszották a városi televíziók, rá-

diók. Számos tudósítás jelent meg, továbbá riportokat készítettek a rendező intézmények vezetőivel, a programokat menedzselő könyvtárosokkal, az előadásokat tartó szakemberekkel, megszólaltatták a programokon részt vevő közönséget.

Az igényesen tervezett, egységes arculattal rendelkező országos szóróanyag minden könyvtárba eljutott, így minden érdeklődő kézbe kaphatta.

Az egyes rendezvényekhez sikerült helyi szponzorokat is megnyerni, akik termékbemutatókkal, a játékokhoz, vetélkedőkhöz felajánlott ajándékokkal támogatták akciónkat.

Tapasztalataink alapján az országos rendezvénysorozat témái közt az egészségnap szervezése bizonyult az egyik leghálásabb, legtöbb érdeklődőt mozgósító feladatnak. Bár a téma bősége több veszélyt is rejtett: tudatosan törekedtünk arra, hogy olyan *egészségügyi programokat* szervezzünk, amelyekben a lakossági információszolgáltatás, az egészségügyi felvilágosító munka, a preventív egészségfejlesztési szolgáltatások kerülnek előtérbe. Szlogenünkben megfogalmaztuk

az egészségnap küldetését: „*Könyvvel, információval az egészségért*”. Ez is jelzi, hogy a könyvtárak nem vállalhatják fel a gyógyítás szerepét, nem lehet feladatuk a legkülönbébb, egészséges életmóddal kapcsolatos termékek árusításának megszervezése – kizárólag az egészségmegőrzés, egészségnevelés, prevenció került előtérbe.

Rendezvényeink nagy figyelmet kaptak, az egyes programok látogatottsága kiemelkedően magas volt. Bebizonyosodott, hogy a lakosság számára rendezett programok találkoztak az igényekkel. Mindenki természetesen érezte a könyvtár szervezésében megvalósuló rendezvényt, az egyes szóróanyagok bekerültek a könyvtárakba, s az egészségügyben dolgozók is természetes partnernek tekintik az információközvetítő intézményeket.

Az IKSZ elnöksége 2006-ban elismerést alapított a „Könyvtárügyért” elnevezéssel. Az első kitüntetettek, *Skaliczki Judit*, *Zalainé Kovács Éva* és a kecskeméti Katona József Könyvtár a *Könyvtárak összefogása a társadalomért* program értékelő konferenciáján, október 13-án, Kecskeméten vehették át az elismerést.

Gratulálunk!

a szerk.

A felnőtt lakosság számára megrendezett programokon olyan helyi szakemberek közreműködésére számíthatunk, akikre elismeréssel tekint a települések közössége. Partnerként támogattak a háziorvosok, a helyi kórház, vradó állomás, ÁNTSZ, sikerült mozgósítani a helyi civil egyesületeket, csoportokat. Több orvos jelezte, hogy a közeljövőben szívesen vállalkozik hasonló témájú beszélgetésre, ismeretterjesztő előadásra/ előadássorozatra a könyvtárban.

A programokon maximálisan megvalósult a nyitott könyvtár eszméje, olyan emberek is közel kerültek a könyvtárhoz, akik eddig nem voltak beíratkozott tagok az intézményben. Sikerült olyan látványos, érdekes programokat, bemutatókat szervezni, melyeken a lakóközösség, az olvasóközönség tagjain kívül szívesen vettek részt kirándulók, turisták is.

Az összefogás programsorozat *Könyvtárak az egészségért* alprogramja elérte célját: az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióval összhangban, az intézmények összefogása révén, a könyvtárak a lakossággal együtt tevékenyen vettek részt az információk átadásában, közvetítésében. Sikerült tudatosítani a helyi döntéshozás szintjén, az egészségüggyel foglalkozó intézmények vezetőivel, hogy egyes egészségügyi információknak, szóróanyagoknak a könyvtárban is helyük van, a könyvtár az a hely, ahonnan a leghatékonyabban lehet az embereket megszólítani.

Reményeink szerint a megkezdett munka minél hamarabb folytatódik, a könyvtári hálózat révén minél több szóróanyag, folyóirat, könyv kerül az állampolgárok számára legkönnyebben elérhető helyre – a könyvtárba.

Tózsér Istvánné

Az elektronikus információszolgáltatás elméleti és gyakorlati kérdései

Regionális konferencia Szombathelyen

Napjainkban az információs vagy tudásalapú társadalomként is emlegetett közeg jelentős mértékben megváltoztatta a könyvtárakkal, illetve a könyvtári szolgáltatásokkal szemben megfogalmazott igényeket.

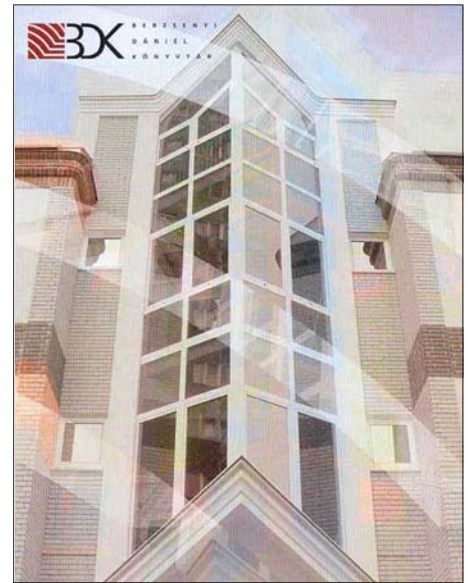
Az élethosszig tartó tanulás egyik fontos eszköze, erőforrása az internet, ahol nem csak friss információk, adatok érhetők el, hanem a globális kulturális örökség részeként például a közgyűjtemények egyre nagyobb számban digitalizált anyagai is. A könyvtári katalógusok után az ilyen módon rendelkezésre álló dokumentumok egyetlen óriási virtuális Mundaneumot képeznek. Az Európai Unió társadalompolitikájának fő célkitűzései között szerepel az információ mind szélesebb körű és könnyű elérésének biztosítása, mely „segíti a társadalom megújulását, mobilitációját, utat nyit az egyéni kezdeményező készségnek, vállalkozó kedvnek, szélesíti a civilizációs termékek, kulturális javak fogyasztását, továbbá globálissá teszi az emberi tudás megszerzését és megosztását, és soha nem látott mértékben sokszorozza meg azt.”¹ Mindez a könyvtárak számára kihívás, új feladat – ami egyúttal szükségessé teszi küldetésük újragondolását és átfogalmazását.

A konferencia nyitóelőadásában *Kiszl Péter*, az ELTE BTK Könyvtártudományi–Informatikai Tanszékének adjunktusa egyenesen paradigma-váltásról beszélt, és történelmi párhuzamot vont a ma folyamatban lévő változások, valamint a public library kialakulásának időszaka között. Az internet széles körben való elterjedése, az újabb és újabb információhordozók megjelenése, az elektronikus dokumentumok térhódítása nem csak a könyvtárakat alakította át, hanem módosította a használói igényeket is. A jövő a multifunkciós könyvtáraké, hangsúlyozta az előadó, amelyek kínálata között – a hagyományos feladatok ellátása mellett – szerepelnie kell a je-

lentős hozzáadott értékkel bíró szolgáltatásoknak is. Bemutatásuk során a közgazdász végzettséggel is rendelkező Kiszl Péter külön kitért a kereslet és a kínálat viszonyának elemzésére: a két függvény közös koordináta-rendszerben való ábrázolásával kapott Marschall-kereszt metszéspontja azt jelenti, hogy az adott szolgáltatás keresleti és kínálati mennyisége megegyezik. Ez a fajta egyensúly egy ideális állapot, amely mindkét fél (könyvtáros és könyvtárlátogató) elégedettségét tükrözi. Az összegyűjtött, nem reprezentatív használói igények között szerepel például az irodalomkutatás, a dokumentumszolgáltatás, az evés, ivás, zenehallgatás, az interaktív tudásmegosztás, a kollektív tartalom-előállítás, a multimédiás információforrások, a gyermekmegőrzés, a szabadidős programok, a WiFi, az ingyenes internethasználat. Kérdés, hogy ez a modell mennyire alkalmazható könyvtári környezetben, egyáltalán szükséges-e olyan fajta nyitás a használók felé, amelyben ők maguk is aktív alakítói lehetnek a szolgáltatott tartalomnak? Megoszthatók-e a korábban kizárólag intézményi felelősség körébe tartozó feladatok? Vagy éppen ez jelentheti a könyvtár és az „olvasó” kapcsolatának megújulását? (Nagy Attila és Péterfi Rita 2005-ben készített felmérése² csökkenő könyvtárhasználatról számol be). Kiszl Péter a probléma elemzése kapcsán kitért a nemzetközi és a hazai szaksajtó hasábjain mind gyakrabban felbukkanó könyvtár 2.0 fogalmának részletes bemutatására. A web 2.0 koncepciójából kiindulva néhány olyan technológiai példát (blogok, rss-ek, wikik, vitacsoportok, mashupok, címkézések, chatek stb.) ismerhetett meg a hallgatóság, melyek alkalmasak a könyvtár 1.0-ról a 2.0-ra való váltásra. A könyvtár 2.0 „tárgyszerű definíciója: interaktív, együttműködésen alapuló, multimédiás, webalapú technológiai alkalmazás, webalapú könyvtári szolgáltatásokhoz és gyűjteményekhez.”³ Létjogosultságát ma már számos nemzetközi és néhány hazai példa is bizonyítja. A várható előnyök mellett ismertette a legfontosabb tennivalókat is: „a könyvtárak a vázolt feladat megoldását csak proaktív szemlélettel, a használókkal folytatott [...] aktív kommunikációval, anyagi [...] források bevonásával, hálózati együttműködéssel [...], korszerű menedzsment és marketing eljárások alkalmazásával, egyúttal munkatársaik folyamatos képzésével [...] valósíthatják meg”.⁴ A változtatás, a

használók igényeihez való alkalmazkodás egyfajta kényszer annak érdekében, hogy a könyvtárak az információ megőrzésében és közvetítésében továbbra is meghatározó szerephez juthassanak.

Ugyancsak a versenyhelyzetre hívta fel a figyelmet előadásában *Dippold Péter*, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) tudományos igazgatója: az internet széles körű elterjedése számtalan kérdést vet fel a nemzeti bibliográfia szerepét, szolgáltatásait illetően. Miután bebizonyosodott, hogy az IFLA által 1973-ban meghirdetett egyetemes bibliográfiai számbavétel programjában megfogalmazott célok nem érhetők el, a tartalmi teljességről a tartalmi bővítésre helyeződött a hangsúly. Az elektronikus dokumentumok tömeges megjelenése és a teljes körű bibliográfiai számbavételük hiánya szükségessé teszi a kötelempéldányok beszolgáltatásával foglalkozó rendelet újrafogalmazását. A rendszer az úgynevezett „statikus elektronikus dokumentumok (pl. CD, CD-ROM, DVD) esetében” viszonylag jól működik, „de mit sem ér a törvényi rendelkezés a dinamikus webhelyek nagy részénél”.⁵ Ha abból indulunk ki, hogy az internetes források részei a kulturális örökségnek, akkor vitathatatlan, hogy számbavételük és megőrzésük a nemzeti könyvtárak feladatkörébe tartozik. Mindez további kérdéseket, problémákat vet fel: a határok kijelölése, a begyűjtés, a feldolgozás, a raktározás, a megőrzés módja történhet-e a hagyományos alapelvek szerint, vagy bizonyos munkafolyamatokhoz elengedhetetlenül szükséges az automatizált eszközök fejlesztése? Indokolt-e a használói igények hangsúlyos figyelembe vétele a bibliográfiai leírások elkészítésénél? Ez – például az on-line könyvesboltok széles körű elterjedésével – maga után vonhatja a speciális kereskedelmi szempontok bekalkulálását, de jelentheti a bibliográfiai rekordok olyan módon történő átalakítását, egyszerűsítését, hogy a keresőmotorok szolgáltatásait tömegesen igénybe vevők számára könnyebben értelmezhetőek legyenek. Hogy a könyvtárak ne veszítsék el használóikat, meg kellett határozniuk az egyszerű nemzeti bibliográfiai rekord minimális adatelem-tartalmát: az IFLA az ún. FRBR-modell (Functional Requirements of Bibliographic Records) kidolgozásával tett eleget ennek a követelménynek. Bár a nemzeti bibliográfiai ügynökségek az IFLA 2000-ben végzett felmérése szerint egyhangúan a fenntartás és a tartalmi bővítés mellett foglal-

tak állást, a nemzeti bibliográfiák fennmaradása elsősorban a könyvtárak alkalmazkodóképességétől függ. A jövő útja egészen eltérő is lehet. Akár követhető modellnek is tekinthetjük az előadó által említett nemzetközi példák valamelyikét: „a holland gyakorlat szerint a nemzeti bibliográfia beolvad az on-line katalógusba, az ausztrálok pedig az országos központi katalógus speciális nézeteként szolgáltatják. Ezek a megoldások költség- és időtakarékosak, hiszen a feldolgozott dokumentumok bibliográfiai rekordjait csak egyszer kell létrehozni, nem kell gondoskodni a bibliográfiai sorozatok megszerkesztéséről, kiadásáról.”⁶

A változás, változtatás igényének figyelembevétele a különböző könyvtárak napi gyakorlatában is nyomon követhető: a hagyományos könyvtárhasználat mellett egyre nagyobb teret kap az elektronikus információszolgáltatás. A konferencia soron következő előadói ízelítő adtak újszerű kínálatukból, és hallhattunk a tervezett fejlesztésekről is. A merészebb, korábban a könyvtári rendszertől idegennek hitt elképzelések létjogosultságát talán éppen az első előadó, Kiszl Péter igazolta meggyőzően.

Eija Karjalainen, a finnországi Lappeenranta Regionális Könyvtár vezetője elsősorban a nem hagyományos dokumentumok kölcsönzésének jelentős növekedéséről, valamint a teljes szövegű adatbázisok intenzív használatáról számolt be. Fontos feladatnak tekinti az on-line információforrások népszerűsítését, ugyanakkor – a használóképesséssel párhuzamosan – elengedhetetlennek tartja a könyvtárosok folyamatos felkészítését, továbbképzését a modern eszközök működtetéséhez szükséges új ismeretek, technikák elsajátítása érdekében. Jelentős eredményként számolt be az internetes olvasói használat évenkénti 17%-os növekedéséről.

Sokszínű és változatos elektronikus szolgáltatást kínál Ausztria legnagyobb magyar nyelvű nyilvános könyvtára, az alsóőri UMIZ – Magyar Média és Információs Központ. *Kelemen László*, az intézmény egyetlen alkalmazottja elsősorban a számítógépes szolgáltatások kiépítésére helyezte a hangsúlyt: a freemail-szolgáltatás és a CMS alapú honlapszerkesztő rendszer mellett több adatbázist is épít. Sajátos helyzetéből adódóan elsősorban a magyar kisebbség, az ausztriai magyar egyesületek életéhez, tevékenységéhez kötődő információk, adatok feldolgozására

törekszik. Honlapjáról elérhető például a burgenlandi többnyelvű helységnevtár, a helyi kisebbségi hírek archívuma, az egyesületi rendezvény-naptár, magyar receptek németül, egy német–magyar és magyar–német szótár.

A Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakkönyvtárának gyakorlatát *Beke Gabriella* könyvtárvezető ismertette: az on-line egészségügyi információszolgáltatás kapcsán bemutatta az orvosi, az egészségügyi és a betegtájékoztató adatbázisokat is. Az e-könyvek, e-folyóiratok, a hírlevelek, valamint az orvosi kongresszusokról, konferenciákról tudósító információforrások szintén hozzájárulnak a releváns ismeretek megszerzéséhez. „Gyógyíthat-e az információ?” – hangzott el a kérdés. Az előadás azt bizonyította, hogy a tájékozottság orvosi munkára gyakorolt hatása ma már vitathatatlan.

Menneiné Várszegi Judit, a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár osztályvezetője a helyismereti részleg teljes szövegű adatbázisait, a gyűjtemény digitalizált dokumentumait, valamint adattárait mutatta be. Részletesen ismertette a Győrben megjelent hírlapokat és az 1945 előtti képeslapokat is feldolgozó állományt. A nagyobb helytörténeti gyűjteménnyel rendelkező könyvtárak számára példamutató lehet a győri gyakorlat: az eleve kis példányszámban megjelent aprónyomtatványok, a régiségükönél fogva ritkaságszámba menő kiadványok (meghívók, plakátok, képeslapok, ex-librisek stb.) digitalizálásával biztosíthatják a szélesebb körű hozzáférést és kutathatóságot.

Nagy várakozás előzte meg a Vas Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szolgáltatásvezetőjének, *Szabó Tímeának* az előadását. Az üzleti információszolgáltatás fejlesztése ugyanis olyan feladat, mely a könyvtárak számára komoly kihívás, de egyúttal versenyképességük zálogának is tekinthető. „Ehhez elengedhetetlen a vállalkozókat támogató, kiszolgáló szervezetekkel (pl. Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Vállalkozók Országos Szövetsége, Magyar Befektetési és Kereskedelemfejlesztési Kht., kamarai hálózat) a kétoldalú kapcsolatok folyamatos fenntartása.”⁷ A kamara tagjai mind a tevékenységüket, mind pedig a vállalkozások méreteit tekintve eltérőek, ennek megfelelően az igények is különbözőek. A sokrétű kamarai szolgáltatás a helyi információkon túl regionális és országos jellegűeket is közvetít, ugyanakkor lehetővé teszi,

hogy bizonyos adatokhoz azonosító és jelszó birtokában csak a kamarai tagok férhessenek hozzá.

Barki Katalin, a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskola Központi Könyvtárának vezetője az elektronikus információszolgáltatás helyi gyakorlatáról számolt be. Az on-line katalógus nemcsak a könyvtár állományát tartalmazza, hanem az adatbázisba szervezett bibliográfiákat, repertóriumokat is. Széles kör számára biztosítja a dokumentumokhoz való hozzáférést az elektronikus változat hozzákapcsolásával. A kísérletképpen bevezetett digitális oktatási gyűjtemény, a Kurzus modul a tantárgyi tematikák irodalmát tartalmazza, és válogatva letöltésre felkínálja a kötelező irodalomként megadott folyóiratcikket, tanulmányokat, jegyzeteket a szerzői jogi szabályok betartásával.

A konferencia záró előadása a házigazda szerepét betöltő Berzsényi Dániel Könyvtár szolgáltatásait elemezte. *Sopár-Dancsecs Katalin* tájékoztató könyvtáros elsősorban a hagyományos, valamint az off-line és az on-line információforrások használatának alakulásáról beszélt. Részletesen bemutatta a könyvtár saját építésű adatbázisait: a nyugat-pannon kutatói regisztert, a Vasi Digitális Könyvtárt, a Vas Megye Irodalma és a Vas elnevezésű adatbázisokat. Kiemelte, hogy a könyvtári ügyintézésben is egyre hangsúlyosabb szerephez jut az elektronikus kommunikáció.

A konferencia⁸ az Informatikai és Könyvtári Szövetség *Könyvtárak összefogása a társadalomért* programsorozatának nyugat-dunántúli szakmai napjaként szerepelt. Az ország hét régiójában zajló különböző rendezvények egymástól egészen eltérő témákat öleltek fel. A szombathelyi választás időszerűségét a nagyszámú érdeklő közönség is igazolta: nem csupán a szűkebb értelemben vett szakma képviseltette magát, hanem a könyvtári tevékenységhez tágabb értelemben kapcsolódó szakemberek, valamint a helyi felsőoktatási intézmény hallgatói is. Jelentősége túlmutat a megye (a soron következő XII. Vas megyei könyvtári nap eseményeként), a régió (regionális konferenciaként), sőt az ország határain is. Legfontosabb gondolata a használói igényekhez való kényszerű és szükségszerű alkalmazkodás, a „használó kegyeiért”⁹ való küzdelem annak érdekében, hogy a könyvtárak „a piaci és közfinanszírozású versenytársaikkal szemben”¹⁰ ne veszítsék el a jelentőségüket. A ten-

denciák ismerete azonban elengedhetetlen ahhoz, hogy a stratégiai változásokat meg lehessen fogalmazni. Mindez feltételezi a könyvtárosok nyitottságát, a folyamatos tanulás képességét és a változtatás iránti elkötelezettséget.

A konferencián elhangzott előadások tömörített változatát egy mappa¹¹ őrzi, amely kifejezetten az esemény alkalmából jelent meg. Teljes tartalma a Berzsényi Dániel Könyvtár honlapjáról (www.bdmk.hu), a Vasi Digitális Könyvtár felületén érhető el¹².

Székelyné Török Tünde

Jegyzetek

¹ Közösségi jog az információs társadalom területén. [Elektronikus dokumentum.] A hozzáférés módja: http://www.itforras.hu/engine.aspx?page=kozossegi_joganyag
A letöltés ideje 2006. 10. 17.

² Nagy Attila–Péterfi Rita: Olvasás, könyvtár- és számítógép-használat. Gyorsjelentés a TÁRKI és az OSZK 2005-ös vizsgálatáról. In: Könyvtári Figyelő, 2006. 1. sz. 31–44. p.

³ Könyvtár 2.0, használókkal a használókért. [Elektronikus dokumentum.] A hozzáférés módja: <http://www.gmconsulting.hu/inf/kit/2006-32.htm>
A letöltés ideje 2006. 10. 17.

⁴ Kiszl Péter: Trendek és tendenciák az információszolgáltatások területén: könyvtár 2.0. [Tömörítvény.] In: Az elektronikus információszolgáltatás elméleti és gyakorlati kérdései. Konferencia. Szombathely, BDK. 2006.

⁵ Dippold Péter: A nemzeti bibliográfia az elektronikus dokumentumok korában, különös tekintettel az on-line források archiválására és információs értékelésére. [Tömörítvény.] In: Az elektronikus információszolgáltatás elméleti és gyakorlati kérdései. Konferencia. Szombathely, BDK. 2006.

⁶ I.m.

⁷ Kiszl Péter: Üzleti információ, céginformáció és a könyvtárak. Budapest, ELTE, Traduirex. 2005. 215. p.

⁸ Levezető elnöke Pallósiné Toldi Márta, a Berzsényi Dániel Könyvtár igazgatónöje volt.

⁹ Kiszl Péter: Trendek és tendenciák az információszolgáltatások területén: könyvtár 2.0. [Tömörítvény.] In: Az elektronikus információszolgáltatás elméleti és gyakorlati kérdései. Konferencia. Szombathely, BDK. 2006.

¹⁰ I.m.

¹¹ Grafikus Bonyhádi Károly

¹² Az elektronikus információszolgáltatás elméleti és gyakorlati kérdései. Szombathely, 2006. október 10. [Elektronikus dokumentum.]. A hozzáférés módja: http://www.vasidigitkonyvtar.hu/vdkweb/iksz_konferencia/iksz_konferencia.html

A letöltés ideje: 2006. 10. 25.

A megye tudására

Könyvtárak az esélyteremtésért

„Együtt kerek a világ!”

A könyvtáraknak különösen fontos a szerepük az életben hátránnyal küzdő, fogyatékkal élő emberekért való cselekvésben.

Sajnos a társadalomban nagyon kevesen gondolkodnak helyesen az esélyegyenlőségről. Sokan túlzásnak tartják az akadálymentesítés érdekében tett lépéseket, pazarlásnak, a gazdagabb idők felé halaszthatónak az erre fordítandó kiadásokat. A jelenlegi helyzet kirekeszti és tétlenségre kárhoztatja a fogyatékkal élőket, ezáltal megfosztja a társadalmat a bennük rejlő alkotóképesség kibontakoztatásától.

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség országos nagy összefogás rendezvényének ezért lett az esélyteremtés az egyik központi témája.

Szolnokon az első hívó szóra létrejött a szervezői gárda, mert a partnerül hívott szervezetek vezetői fenntartás nélkül tudták vállalni a könyvtárosok által felvetett problémák képviselőjét, gondolataikkal, szervező munkájukkal ki tudták egészíteni az elképzeléseket.

Kezdetől részt vett az ötletek kimunkálásában és később a szervezés lebonyolításában is a Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületének elnöke, *Baranyi Imréné Miks Mária*, *Urbán-Szabó Béla* elnök a Mozgássérültek Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Egyesületétől, még szereplőként is fellépett és szinte mindig tolmácsolt a szervezés és a rendezvény alatt *Bende Lajos* elnök a Híd Jelnyelvi Tolmácsok Egyesületétől. Nélkülük nem jutottunk volna annyi értékes információhoz, nem működött volna sok gyümölcsöző kapcsolat, amelyekre alapozva a nagyon gazdag program összeállt.

A szervezőbizottság döntése alapján a közös szervezésű program fő céljai lettek:

– Felhívni a társadalom figyelmét a fogyatékkal élő emberek társadalmi integrációjának problémájára, mert az integráció a társadalmi szemlélet megváltoztatása nélkül nem lehetséges.

– Minden programot a nagyközönség felé irányítani, azt demonstrálva, hogy csupán több fi-

gyelemmel is sokakat tudnánk a fogyatékkal élők köréből teljes értékű élethez juttatni.

– A figyelem hiánya nemcsak az ő személyes életük beszűkítéséhez vezet, hanem a társadalom minden tagja számára veszteséget okoz, ha nem használjuk a bennünk rejlő hatalmas értékeket.

Az egyesületekkel egyeztetett programok szervezését a könyvtár vállalta magára.

A programok két helyszínen bonyolódtak *Szolnokon, 2006. október 12-én.*

A könyvtárban az akadálymentesítéssel kapcsolatos szakmai programok, a Hild téren a fogyatékkal élők bemutatása és a könyvtár azon céljának megjelenítése, hogy minden partnerünkkel össze kell fognunk az integráció érdekében.

A Verseghy Ferenc Könyvtárban a délelőtti rendezvények keretében a saját intézményünkben megvalósult akadálymentesítési eredményeket mutattuk be minden érdeklődőnek, séták keretében. Dokumentumkiállítások, eszökbemutatók segítették a gyakorlati megismerést.

A szakma, a sajtó, a döntéshozók minél alaposabb tájékoztatása érdekében minden fogyatékkal együttműködésben elméleti előadások foglalták össze a legfontosabb tudnivalókat. Természetesen a programok résztvevői voltak a fogyatékkal élő emberek és szervezeteik vezetői is.

Az első előadó *Nagy Sándor*, a Fogyatékosügyi Tanács tagja volt. Ő tartott rövid tájékoztatót az országos fogyatékosügyi program állásáról. Kiemelte, hogy a program kiterjed minden fogyatékosági csoportra, illetve nemcsak a fizikai, hanem az információs akadálymentesítést is érteni kell az akadálymentesség.

Kiss Balázs a NAVA (Nemzeti Audiovizuális Archívum) szolgáltatásairól beszélt. A NAVA segít a fogyatékkal élőket érintő témák visszakeresésében, segítségével a változás nyomon követhető. Az információs akadálymentesség meg-

teremtése nem merült fel a projekt tervezése kapcsán.

Pandula András rehabilitációs szakmérnök a tervezésben megvalósuló szemléletváltásra mutatott érzékletes példákat. A különbözőségeinket figyelembe vevő, nem az átlag egészséges ember számára tervezett környezet

egészséges, biztonságos. Minden ember számára elérhető, befogadó élettér. Az utólagos átépítés sokat javíthat a jelenlegi helyzeten. A tervezéskor már a teljes körű akadálymentességnek megfelelően kell kialakítani a tereket épületen kívül és belül, a használati tárgyakat, az eszközöket és a berendezéseket. (Csak én teszem hozzá, hogy a közszolgáltatásokat is úgy lenne célszerű!)

Dvarieczi Bálint és *Torma Zsolt* a vakok és a gyengénlátók számára használható új programokat demonstrálta, válaszolva a gyakorlatban felmerült problémákra is.

Csovics Balázs a nagyszámú hallássérült résztvevőnek is tudott újat mondani a jó hallást segítő eszközök bemutatása közben.

Sebestyén Gabriella jelnyelvről tartott előadása meggyőzött arról, hogy a jelnyelv önálló nyelvként funkcionál. Ha igazán fel akarjuk emelni a siketen született embereket a valódi szellemi szintjükre, a jelnyelv fejlesztéséért, elfogadásáért sokat kell tennünk.

Terveztünk egy széles körű beszélgetést a fogyatékkal élő emberek számára dokumentumokat kiadók vezetői, szerkesztői és felhasználói között. Egyedül a TITIS KFT. vezetője, *Hajós Erzsébet* vállalta kiadói stratégiájának ismertetését. Mások azt mondták, hogy olyan esetleges, hogy mit adnak ki és módszertanilag sem tudatos, hogyan állítják elő a dokumentumokat, hogy erről nem kívánnak beszélni a fogyatékkal élő emberek előtt.

A délelőtti folyamán a könyvtárban több százan kapcsolódtak be a rendezvényekbe, reméljük, sikerült az akadálymentesítésről hű képet kapniuk.

A Hild téren folyó rendezvényekbe a nap második felében a könyvtári közönség is bekapcsolódott. Az összefogás egyik fő támogatója bizonyosan az időjárás volt. Szikrázó napsütés, simogató meleg idő, mintha mi rendeltük volna,

pedig a szabadtéri rendezvények fő kellékét ajándékba kaptuk. Ajándékként élhette meg a nagyérdemű közönség azt a változatos programot is, amit Szolnok rendezvényterén, a Hild téren élvezhetett mindenki, aki meghívásra vagy véletlenül arra járt.

A téren a nap a fogyatékkal élő emberek szervezeteinek sátrai körül indult. A sátrakban az egyes szervezetek szórólapokkal, szóban és sok-sok ismerkedési lehetőséggel mutatkoztak be. Mindennapi használati tárgyak, vakvezető kutya, kerekesszék, a Vakrepülés Egyesület sátrában vakon kipróbálható élethelyzetek, fejlesztő játékok, könyvek, és mindenütt megszólítható emberek, akiktől bátran lehetett kérdezni. Volt is érdeklődő bőven, igazi majálisi hangulat alakult ki a téren. Az aszfalton rajzoló óvodások, a vak utcazenész produkciója vonzotta a járókelőket. Az emberek szorgosan kötötték a szemeket az összefogás hálójához, örültek az apró ajándékoknak, elvitték az összefogás program üzeneteit a könyvtárban elérhető szolgáltatásokról.

Délután és este a program szinte a fogyatékkal élő emberek művészeti seregszemléje volt. A hatalmas rendezvénysátorban egymást követték a jobbnál jobb zenés-táncos produkciók, minden, ami szinte abszurditásnak tűnik: kerekesszékes táncosok, nagyothalló énekkar, vak zenészek, siket táncosok és versmondó jelnyelven, Down-kórosok zenekara...

Aki részese volt, tudja, átéltük a művészi teljességet, és néha nemcsak a nap csalt könnyeket a szemünkbe, hanem az öröm és a meghatottság is! Nem volt okunk szánakozásra. Amit adtak, az művészileg teljes értékű, emberileg pedig felbecsülhetetlen hatású volt. Nekik helyük van a világunkban. Az életük teljességével gazdagítani tudják a világot, bűn, ha nem kapnak teret képességeik kibontakoztatásához. Talán sikerült erre sok olyan ember figyelmét is felhívni, aki sem a fogyatékkal élők, sem a könyvtár iránt nem mutat különösebb érdeklődést.

A rendezvényre az ország életének érzékeny korszakában került sor. Sokan kifejezték azt a nézetüket, hogy ilyen dolgokra kellene a sajtófigyelem, ami gazdagít és előrevisz, értékválságos időben megjelenő igaz emberi tartalmakra.

A résztvevők felejthetetlennek minősítették a napot, a könyvtárosok büszkék voltak arra, hogy ez a szép nap a könyvtár nevéhez fűződik.

Bertalanné Kovács Piroska

A kultúrák sokszínűségéért Szekszárdon, október 14-én

Trombiták és harsonák hívogatták könyvtári fesztiválra aznap a városlakókat. Szombat volt, heptipiac, nyüzsgés. Még egy utolsó simítás az Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK) és a Budapesti Teleki Téka nemzetiségi könyvkiállításán, egyeztetés a művházásokkal, ahol a program zajlik, a függesztett, ragasztott transzparenszek, kellékek a helyükön (nem esett le semmi), az internetes tévé stábja készen áll. Szinte észrevétlenül megérkezik *Kaltenbach Jenő, Fodor Péter, Mender Tiborné*. Ismerősök futnak össze, itt vannak a nyíregyházi kollégák is. Minden a tervek szerint. A moderátorról kell példát venni, ő a nyugalom szobra.

Ekkora könyvtári esemény utoljára 1989-ben volt itt, amikor a Magyar Könyvtárosok Egyesületének huszadik vándorgyűlése Szekszárdon hozott izgalmat, örömet, szép emlékeket.

Az összefogás kéthetes programsorozatának sokakat megmozgató záró alkalmán a délelőtti szakmai programok sorát *Liebhauser János*nak, az Illyés Gyula Megyei Könyvtár igazgatójának köszöntője nyitotta, aki abbéli örömeinek adott hangot, hogy a sok ötletes rendezvény, a *Könyves vasárnap* kiugró sikere is visszajelzés a mindennapokra: egyre pezsgőbbé válik a könyvtári milió, a szolgáltató jelleg, legyen szó egészségről, innovációról, játékról, esélyegyenlőségről, vagy éppen a legtöbb nemzetiségű Dél-Dunántúl sokszínű kultúrájáról.

Fodor Péter az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) elnökeként jóleső érzéssel összegezte a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával megvalósult nagyszabású megmozdulást, amelynek sok tízezer ember lehetett részese, és abban a régióban zárulhat, ahol a különböző kultúrák a mindennapokban is találkoznak. E téren is megmutatható, hogy mit tud a korszerű könyvtár, hogy a tradíciókat is megtartva, magától értetődően nyitott azok felé, akik igénybe veszik. Az összefogás tizenegyedik rendezvénysorozata, amely az *Összefogás a könyvtárakért* mottótól a *Könyvtárakkal a társadalomért* szlogenig jutott, híven kifejezi törekvéseinket: aki személyesen vagy virtuálisan betér a könyvtárba, elégedetten távozzék.

Kaltenbach Jenő kisebbségi ombudsman irigylésre méltónak tartja a könyvtáros hivatását, hiszen nagy művek társaságát élvezheti. Állítja, hogy etikai kódexünk vezérelve megfelel a valóságnak, mert a könyvtáros társadalom tiszteli az értéket, elkötelezett a demokrácia és a jogállamiság iránt. A könyvtár maga az identitás. Hordozza a közösség elemeit, amit őrizni kell. Kultúra nélkül nincs közösség. Kaltenbach Jenő megköszönte a könyvtárosok munkáját, nélkülözhetetlen kultúráközvetítő tevékenységét, amely szerinte megérett a legmagasabb társadalmi elismerésre.

Mender Tiborné, az OIK főigazgatója jó szívvel mutatta be az idén ötvenéves intézmény reprezentatív kiállítását, amelyet a Budapesti Teleki Téka Könyvesbolttal közösen hoztak a szekszárdi fesztiválra, s amely felöleli a saját, illetve a tizenhárom hazai nemzetiség könyvkiadását. Az idegen nyelvek szakkönyvtárának több mint százharminc nyelvű, 400 ezer feletti dokumentumállománya jól szolgálja a kisebbségi kultúra megtartó erejét is, ezért feladatai között szerepel a nemzetiségi könyvtári ellátás országos koordinálása. A helyszínen bemutatott, több mint 500 ezer rekordot tartalmazó adatbázisuk az érdeklődés középpontjában volt, és könyvkiállításuk is várakozáson felüli sikert és meglepő vásárlási kedvet hozott.

A délelőtt befejező részében *Elekes Eduárdné* könyvtári szakértő, vezető szakfelügyelő eleve-nítette fel a szervezett kisebbségi könyvtári ellátás történetét, amely kezdetben szerény országos támogatással, de lelkes munkával, hálózati keretek között folyt. Hitvallással emlékezett: elfogadni és szeretni csak úgy lehet bármit, ha megismerjük. A könyvtáros közvetítő múlt és jövő kapcsolatában. Visszatekintésében elmondta, hogy az 1980-as években Tolnában már több mint nyolcvan helyen volt letét, óvodákban, iskolákban is. Az 1974–75-ben Baranyában, Tolnában induló nemzetiségi olvasótáborok célja a közösségi múlt, a gyökerek megismertetése volt, családok bevonásával, helyi élő hagyományok bemutatásával. 1982-től, a kéttanyelvűséggel egy időben, már intenzíven összesimult a könyvtári ellátás az oktatással. A rendszerváltozást követően az OIK országos koordinálása, a megyei feladatok és a helyi ellátás jelentette a szervezett szolgáltatást. A '90-es évek végére korszerű el-látórendszer alakult a megszerzett és központi

forrásokból. Fellendült a helyismereti kutató kedv, a külföldi tanulmánykötetek is elértek hozzánk. A könyvtáros szerepe integráló lett. Feladatunk ma is az, hogy a kisebbségi kultúrát megismertessük, hagyományosan és a modern eszközökkel. Esélyegyenlőséget kínálunk a legkisebb településen élőknek is. Gyors, színvonalas szolgáltatást. Mert ez a mi szép munkánk. Nemcsak törvénytiszta, de emberbaráti, hivatásbeli feladatunk is.

A beszélgetésbe bekapcsolódott *Lukács Zsuzsanna*, az OIK nemzetiségi és dokumentációs osztályának vezetője, aki a kisebbségi könyvkiadás-történeti eszmeifuttatása végén elismerését fejezte ki a tizenhárom nemzetiségnek mai színvonalas könyvkiadásáért, saját folyóirataikért. Mint mondta, manapság inkább terjesztési problémák akadnak, hiszen kevés könyvesbolt foglalkozik a kisebbségi könyvek eladásával. Lelkes hangon szólott viszont az első örmény–magyar szótárról, amelyet ezen az alkalmon mutattak be, és szenzációnak számít. Emellett gyönyörű albumokat jelentetnek meg a görögök, örmények ruszinok, ukránok is. Olyan tevékenységet folytat az OIK, mondta, és olyan miliőt teremt, amely arra készíteti a többségi társadalmat, hogy befogadja a kisebbségi kultúrát, ugyanakkor arra ösztönzi a nemzetiségeket, hogy színvonalas kiadványokkal mutassák be kultúrájukat.

*Lovas Henrik*nek, a Tolna Megyei Könyvtár most nyolcvanéves, egykori igazgatójának tanulságos emlékeit is nagy érdeklődéssel hallgatta a közönség. Az eredetileg néptanító *Lovas Henrik* tapasztalata az volt, hogy a könyvtárak akkor látták el jól kisebbségi feladataikat, ha szoros kapcsolatban álltak az iskolákkal, mintegy inspirálva az 1982-ben indult kéttannyelvű oktatást.

A délután folyamán a nemzetiségi újságok főszerkesztői mutatkoztak be és mutatták be lapjaikat. Eljött az interetnikus lap, a *Barátság* vezetője, *Mayer Éva*, *Blazsetin Branka* a Hrvatski Glasniktól, *Schuth János* a Neue Zeitungtól és *Fuhl Imre* a Ludové Novinytól. Az őszinte, nehézségeket is felvető megnyilatkozások vastapsot arattak az empátiás készségből jelesre vizsgázó közönség körében. A szoros műsoridő miatt sok kérdés maradt megválaszolatlan, de a főszerkesztők, ígéretükhöz híven, vissza-visszatérnek a témákra lapjaikban, és a könyvtárak sem maradnak említés nélkül.

Jókedvű, oldott hangulatban zajlottak a szórakoztató előadások: táncok, dalok, zenekari előadások, színházi produkció, gyermekszínjátás, kétnyelvű felolvasások, vetélkedő, nemzetiségi ételbemutató, majd a nap fénypontja: a Boban Marković Orkestar fergeteges sikert arató koncertje. A közönség tombolt! Minket pedig büszkeség töltött el. A világhírű zenekar mögött, a nagyszínpadi molinón a felső sorban ez volt olvasható: *Könyvtárakkal a sokszínű kultúráért*, alatta az NKA, az IKSZ, a kaposvári, a pécsi és a szekszárdi megyei könyvtár logói... Jó volt elérzékenyült könyvtárosnak lenni.

Szép ünnep volt ez a fesztivál, ez a két hét. Megmutattuk magunkat „kifelé” is, játékosan, vonzóan, sokszínűen. Október 14-én délután 5 óráig 5600 internetező kapcsolódott be a Pixel TV internetes élő közvetítésébe. (Archívumában megtekinthetők az események: www.pixeltv.hu)

Sokan, akik csak „úgy” eljöttek a látványosságokra, de szórólapjainkat és prezentációinkat is megtekintették, „aha” élményt kaptak. Mondták is, hogy nahát és jéééé...

Végül egy felemelő kis üzenet a Tolnai Népszerűség SMS-rovatából: „*Köszönet neked, könyvtárunk, hogy kis városunkba elhozta Boban Markovićékat. Életre szóló élményt nyújtottál ezzel. Szerintem nem csak nekem...*”

Németh Judit

Az országos könyvtári napok Zala megyei rendezvényei

Zala megye könyvtárai az idén is csatlakoztak az országos könyvtári napok rendezvénysorozathoz. Nagy örömünkre egy sokszínű és sikeres eseménysorozatról számolhatok be.

A megyei programokat a Deák Ferenc Megyei Könyvtár (DFMK) koordinálta. A szervezőmunkát még 2006 júliusában kezdtük el, ekkor állítottuk össze a Nyugat-dunántúli Régióban tervezett, az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) pályázatából megvalósítandó zalai falunapok programját, amely az elektronikus információszolgáltatás vezérmotívuma köré szerveződött.

2006. szeptember 11-én tartottuk a megyei hálózati értekezletet, ahol ismertettük az országos programot és csatlakozásra szólítottuk fel a

megye könyvtárait. A zalai könyvtárak tervezett rendezvényeiről a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban megyei programfüzet készült, ezt közzétettük a DFMK honlapján is (<http://www.dfmk.hu/aktualis.html>).

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség propagandaanyagait megkaptuk, és továbbítottuk a rendezvénysorozatba bekapcsolódó könyvtáraknak. Ezeknek mindenütt nagy sikerük volt.

Zala megyében 11 helyszínen összesen 46 program megszervezésére került sor, melyeken 1549 résztvevő jelent meg. Az országos programban szereplő hét nagy téma közül megyénkben öthöz kapcsolódtak rendezvények, a legtöbb természetesen a Nyugat-dunántúli Régió vezető témájához (*Könyvtárak az információért*).

A programok helyszínei:

Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg
 József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg
 Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely
 Halis István Városi Könyvtár, Nagykanizsa
 Városi Művelődési Központ és Könyvtár, Lenti
 Fáklya Művelődési Központ és Könyvtár, Letenye
 „Salla” Művelődési Központ és Könyvtár, Zalalövő
 József Attila Klubkönyvtár, Gyenesdiás
 Festetics Kristóf ÁMK Könyvtára, Pókaszeptek
 Községi Könyvtár, Pacsa
 Községi és Iskolai Könyvtár, Cserszegtomaj.

Az IKSZ-projektből a könyvtári falunapok rendezvényeit finanszíroztuk, amelyeket Gyenesdiáson, Pacsán, Pókaszepteken és Cserszegtomajon szerveztünk. Ez összesen 18 program lebonyolítását jelentette, ami a megyei rendezvények 39%-át tette ki.

A gyenesdiási és a cserszegtomaji rendezvényeket a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár szervezte, a pókaszepteki és a pacsai programokat pedig a Deák Ferenc Megyei Könyvtár. Minden helyszínen voltak gyermekeknek és felnőtteknek szóló programok egyaránt.¹ A fő cél a könyvtárak elektronikus szolgáltatásainak népszerűsítése volt, de helyet adtunk az egyes falvak kulturális csoportjainak,

Internethasználati vetélkedő a pókaszepteki falunapon

kézműves mestereinek bemutatkozásához is. A színes programok között szerepeltek diaképekkel illusztrált előadások, honlabbemutatók, zeneszámok, vetélkedők, kiállítások, kézműves foglalkozások. A rendezvényeket a helyi szervezők és a közönség is szívesen fogadták, örültek a központilag készült plakátoknak, szóróanyagoknak és az apró ajándékoknak egyaránt. Mindenütt szívesen vennék, ha jövőre is lenne lehetőség hasonló programok megszervezésére.

A megye többi rendezvényét (a programok 61%-át) az intézmények önréből, illetve egyéb pályázati forrásokból valósították meg. A *Könyves vasárnap* mint közönségtoborzó rendezvény beváltotta a hozzá fűzött reményeket, négy városban tartottak nyitva a könyvtárak, változatos, a mindennapi tevékenységtől kissé eltérő, jó hangulatú programokkal várták és szórakoztatták a

¹ A cserszegtomaji és a pacsai könyvtári falunapról külön beszámolót készített a helyi könyvtáros.

Program	Száma	14 év alatti résztvevő	14 év feletti résztvevő
Kiállítás	4	45	77
Könyvbemutató	1	4	46
Előadás	22	308	352
Szolgáltatásismertető, bemutató	9	228	156
Játékos foglalkozás	6	187	38
Vetélkedő	4	83	25
<i>Összesen:</i>	<i>46</i>	<i>855</i>	<i>694</i>

*A helyi népdalkör fellépése
a pacsai falunapon
Kelemen Gyula énekmondó
műsora Pacsán
Népművészeti kiállítás megnyitója
a pókaszepteki falunapon*

Központ, Könyvtár és Alapfokú Művészeti Iskola csatlakozott az országos kezdeményezéshez.² A nagykanizsai Halis István Városi Könyvtár a szombati nyitva tartás idején szervezte meg a *Könyvtárak az egészségért* programhoz kapcsolódó szolgáltatásismertető bemutatóját.

Büszkék vagyunk arra, hogy a könyves vasárnapon megyénk egyik városi könyvtára, a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár vehette át Nyíregyházán Az Év Könyvtára címet.

A megyében zajló további programok közül ki kell emelni a szakmai konferenciákat. Október 13-án a zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár *Könyvtárak az esélyegyenlőségért* címmel rendezett konferenciát, amelynek középpontjában a kistélepülések könyvtári ellátása állt. Megemlékeztek a zalaegerszegi ellátórendszer húszéves tevékenységéről, és felhívták a figyelmet arra, hogy a mai igényeknek megfelelően korszerűsíteni kell ezt a szolgáltatást. A mozgókönyvtári ellátás bevezetésével állami normatíva is igénybe vehető. A konferencia résztvevői előadást hallhattak arról is, hogy milyen formában biztosítják a könyvtárak a hozzáférést az információhoz a mozgáskorlátozottaknak, valamint a látás- és a hallássérülteknek, majd bemutatták a számukra pályázati forrásból üzembe helyezett számítógépet is.

közönséget. Keszthelyen a Fejér György Városi Könyvtár, Letenyén a Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár, Zalaegerszegen a Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalalövön a „Salla” Művelődési

² A megyei könyvtár és a zalalövői könyvtár könyves vasárnapjáról külön cikkben is beszámolunk.

*Kézműves foglalkozás
Cserszegtomajon*

Az eseményeket a helyi sajtó érdeklődése kísérte, elsősorban a Zalai Hírlap mint megyei napilap tudósított róluk, illetve közölt programajánlókat. A városi lapok közül a keszthelyi Pont-Most című lapban jelent meg írás. A helyi és regionális rádiók és televíziók is leadták az országos reklámmot, és tudósítottak az eseményekről.

*Sebestyénné
Horváth Margit*

A *Könyvtárak az információért* programhoz kapcsolódóan a megye három városában, Keszthelyen, Nagykanizsán és Zalaegerszegen került sor szakmai napra *Dokumentum-nyilvántartás-számbavétel* címmel a Deák Ferenc Megyei Könyvtár szervezésében. Már évek óta hagyomány a megyében, hogy egy aktuális témát választva több városban is megtartjuk az előadásokat, mert azt tapasztaltuk, hogy a városkörnyék könyvtárosai így nagyobb számban jelen tudnak lenni a programokon. Október 16-án Nagykanizsán, a Halis István Városi Könyvtárban, október 17-én Keszthelyen, a Fejér György Városi Könyvtárban, majd november 6-án Zalaegerszegen, a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban került sor a szakmai konferenciákra. Az Országos Széchényi Könyvtárból két előadó is érkezett: *Dippold Péter* a nemzeti dokumentumtermés számbavételének és hozzáférhetővé tételének aktuális kérdéseiről, *Káldos János* a Magyar Elektronikus Könyvtár szolgáltatásairól beszélt a könyvtárosoknak. Ezt követően *Kovács András Bálint* a NAVA szolgáltatásait, *Pallósiné Toldi Márta* a szombathelyi megyei könyvtár elektronikus gyűjteményét és annak hozzáférési lehetőségeit mutatta be.

A Halis István Városi Könyvtár a nagykanizsai kistérség nyolc községében (Balatonmagyaród, Börzönce, Gelsesziget, Kacorlak, Kilimán, Magyarszentmiklós, Pat, Zalasárszeg) szervezett játékos programokat. A falvak lakóinak lehetőségük volt megtanulni a gólyalábazást, népi játékokat játszhattak és papírajátékokat is készíthettek.

Könyves vasárnap a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban

A hagyományokat követve ebben az évben is a *Könyves vasárnap* állt az összefogás eseményeinek középpontjában, melyre október 8-án került sor.

A vasárnapi nyitva tartást szívesen vállaltuk (még a vidékről bejárók is). Valamennyien izgatottan és lelkesen vártuk olvasóinkat, akik aztán megérkezve birtokba is vették az olvasói tereket. Felvettük az IKSZ által küldött fekete pólót, amin a következő csalogató szöveg volt olvasható: „*Könyvtárba mentem, gyere utánam!*” Ez több olvasót is megmosolyogtatott.

Igyekeztünk színes, változatos, sokak érdeklődésére számot tartó programokat szervezni. Úgy érezzük, ez sikerült is, ugyanis a négyórás nyitvatartási idő alatt meglepően nagy volt a forgalom, több új olvasót „szereztünk”, számítógépeink szinte teljes kihasználtsággal üzemeltek, de a könyvkölesönzés is rendkívül népszerű volt. Pénztárcát csak annak kellett magával hoznia, aki könyvtárunk leselejtezett bakelitlemezeiből kívánt vásárolni, ugyanis ingyenessé tettük a beíratkozást és az internethasználatot is.

A délelőtt egyik kiemelt eseménye *Novák Mária* grafológus és írásszakértő előadása volt

Grafológiai előadás a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban, vendég: Verebes István Lemezbörze. LP lemezek árusítása a könyves vasárnapon a DFMK-ban

Mit rejt a kézírásunk? címmel, melyben ismert emberek kézírását elemezte. Vendégünk volt Verebes István, aki családjával együtt elfogadta meghívásunkat, és személyesen mondta el véleményét az elemzésről. Az előadás után lehetőség volt gyermekrajzok analizálására is.

Féltett kincseink címmel könyvtárunk régi könyvritkaságaiból is megmutattunk néhányat a

nagyérdeműnek, kolléganőink nagy hozzáértéssel beszéltek a kötetekről (köztük Erasmus 1522-ben kiadott parafrázisairól, Pázmány Péter 1613-ban megjelent Isteni igazságra vezérlő kalauzáról, Werbőczy István 1753-ban kiadott Hármaskönyvéről), igény szerint a restaurálás műhelytitkaiba is bepillantott az érdeklődő. Szerepelt programunkban még az internetes információforrások, adatbázisok megismertetése, népszerűsítése is.

Közben a gyermekkönyvtárban kézműves foglalkozások zajlottak. A nagyobb gyerekek a régi időket felelevenítő csipkeverés technikájával ismerkedhettek meg. A körmönfonás technika nyomán kis csigák kanyarogtak-tekeredtek a gyerekek kezéből. A kisebb lurkók gyöngyfűzéssel léphettek be a fantázia világába, és akinek kedve volt, megismerkedhetett a dekorgumiból készült ceruzatartó és kis állatfigurák készítésével is. Nagy örömünkre a szülők is kedvet kaptak a különböző technikák kipróbálásához. A jó hangulatot még tovább fokozta Kelemen Gyula verses-zenés gyerekműsora. Itt aztán kicsik és nagyok együtt énekelték a versek refrénjét. A vidám percekről a mellékelt fotók is tanúskodnak.

Remek hangulatban telt a délelőtt, apró ajándékokkal és szerény vendéglátással is igyekeztünk olvasóink kedvében járni. Például a délelőtti programot záró *Ki nyer ma? – irodalom és muzsika tíz percben* című vetélkedőn a jól választóknak könyvjutalmakat adtunk. A gyerekek közül sokan kaptak reklámtollat, színes ceruzát, órarendet, könyvjelzőt.

Jó lenne, ha ez a nap a valóban a nyitott könyvtárak napjává válna, minél több könyvtár bekapcsolódásával az együttműködés még szélesebb körben valósulna meg, ezzel is közvetítve a szakma egységét és fontosságát. Talán így egyre többen olvasnának ehhez hasonló üzenet: „A könyvtárba mentem, gyere utánam!”

Devecz Lászlóné–Tóth Renáta

Könyves vasárnap a zalalövői könyvtárban

2006. október 8-án 14 órától *Gaál Zsuzsa* író nő mesedélutánjával vette kezdetét a könyves vasárnap a „Salla” Művelődési Központ Könyvtárában. A Rénkedves vendéglő köszöntötte kis vendégeit, majd rejtelmekkel teli kirándulásra hívta őket.

Mivel a Rénkedves vendéglő tulajdonosa, Kispupák Zsömle nem tudott eljönni, segítőjét, Tündét kellett „bevárásolnunk”. Ezek után Zuzmorc uralkodója, Zimmezum király születésnapjának teljesítésén fáradoztunk. Manó király segítségét hívva különféle varázslatos mondókákkal végül sikerült metrót varázsolni az uralkodónak. A fárasztó varázsigemondás után kattanos ropira és a Kispupák Zsömle által készített csálémorcusra hívta meg a vendéglő a gyerekeket.

Így új erőre kaptunk az interaktív játszóházhoz: életre keltettük Weöres Sándor százlábujját.

Eltáncoltuk a „kútba estem, ki húzzon ki?” játékot.

„Míg a kappan mászott, a szappan elázott a folyóba.”

Hogy a fáradságokat kipihenjük, meghallgattuk Kispupák Zsömle történetét a fagyigéppel, és elsajátítottuk a sült banán készítésének módszerét.

A mesevendéglő után felolvasó-délután következett: a jelentkezők az Európai Unió tagországainak meséiből olvastak, közben a kisebbek szorgalmasan készítették az illusztrációkat a felolvasott történetekhez. Hallhattunk francia, lengyel, orosz népmeséket, illetve történeteket a kibővített Európai Unióról: Olaszországról, Ciprusról, Magyarországról, Lettországról, Szlovéniáról.

A programok alatt a könyvtár is nyitva állt az érdeklődők előtt, beíratkozási, kölcsönzési, internetezési lehetőséget biztosítva.

A rendezvény az Informatikai és Könyvtári Szövetség és a zalaegerszegi Europe Direct Információs Egység támogatásával valósult meg.

Kovács Mónika

Könyvtári falunap Pacsán

A pacsai nagyközségi könyvtárban 2006. október 9-én hétfőn irodalmi rendezvényre került sor az országos könyvtári napok keretében. A program szervezője a Deák Ferenc Megyei Könyvtár volt. Az intézményt a könyvtár igazgatója, *Kiss Gábor*, és két munkatársa, *Kustán László* és *Sebestyén Margit* képviselte. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével a hivatal részéről Pacsa polgármestere, *Henczi Zoltán* és *Szabados Gyula* körjegyző is. Az elhangzott köszöntők után megkezdődött a kézműves bemutató foglalkozás az alsó tagozatos csoportok részvételével, melyet *Tóth Andrea* helyi pedagógus irányított.

A gyerekek lelkesen dolgoztak, ollóval vágdosták a színes krepp-papírokat, ragasztottak, festettek, hurkapálcára tekertek, cérnával kötözték. Kezük nyomán pillanatok alatt kreatív alkotások születtek, olyanok, mint a levélpapír, a nyaklánc, a képkeret, az indián fejdísz.

Közben megérkeztek a felsős diákok nevelőkkel együtt, és kezdetét vette az ismerkedés a Deák Ferenc Megyei Könyvtár honlapjával. Sebestyén Margit vetítéssel egybekötött foglalkozását érdeklődéssel hallgatták a tanulók. Ezt követően *Kiss Gábor* könyvtárigazgató előadása hangzott el a haza bölcséről, Deák Ferencről, felhasználva az elektronikus információszolgáltatás lehetőségeit.

Később *Kelemen Gyula* zalai költők, valamint *Nagy Bandó András* megzenésített verseit énekelte, magával ragadva a gyerek és a felnőtt hallgatóságot is. A közönség együtt énekelt, elvarázsolva a zene mesevilágától.

Az este meghitt, családi hangulatban zajlott, *Molnár László* és *Kiss Gábor* göcseji anekdotákkal vidította a felnőtt közönséget, a helyi népdalkör aktuális szüreti népdalcsokrával színesítve.

Nagyon jól sikerült előadássorozat zajlott e nap délutánján, behozta a kultúra falai közé a vidámságot, az irodalmat és a zenét. A gyerekszemekben tükröződött a csillogás. Hangulatos, szép napot köszönhetünk mindnyájunk nevében az előadás szervezőinek.

Rendezvény a cerszegtomaji községi és iskolai könyvtárban

Az országos könyvtári napok keretében november 11-én egész napos programot szerveztünk könyvtárunkban. Délelőtt tíz órától a harmadik és negyedik osztályosok CD-ROM foglalkozáson vettek részt. A Manó sorozat Magyarország című részének felhasználásával játékos vetélkedőn mérhették össze tudásukat a gyerekek. A versenyt *Temleitner Krisztina* hálózati könyvtáros vezette.

Ezt követően *Pappné Beke Judit*, a Fejér György Városi Könyvtár igazgatónője a könyvtár weblapját mutatta be hetedik és nyolcadik osztályos tanulóknak, akik már tagjai lehetnek a felnőtt könyvtárnak is. Kiemelte, hogy a könyvtárban lehetőség van a hagyományos könyvkölcsönzésen kívül zenehallgatásra, elektronikus dokumentumok használatára, internetezésre. Be lehet íratkozni a videoklubba és a cédéklubba, amelyek keretében lehetőség van videokazetták és cédé kölcsönzésére. Bemutatta a frissen elkészült on-line katalógus használatát és beszélt a könyvtárba való beíratkozás módjáról.

Fél 12-kor került sor a legnagyobb érdeklődéssel várt előadásra, amelyet *Fehér Csaba*, a Fehér Holló Természetvédelmi Egyesület vezetője tartott. A diavetítés témája a védett kismilősök és madarak életmódja volt. Érdekes képeket láthattunk a kistrágyásokról, többféle madárról, különös tekintettel a baglyokra, majd a de-

nevérek következtek. Az előadó sok tévhitet oszlatott el a kistrágyásokkal és a denevérekkel kapcsolatban. A gyerekek és a felnőttek is érdeklődéssel hallgatták a színes előadást. A vetítés végén kötetlen beszélgetés következett, amelynek során sok hasznos információhoz jutottunk védett állatainkról.

Ebéd után következett a program második része, a kézműves foglalkozás, amelyen a gyerekek nagyon aktívan tevékenykedtek, a legkisebektől a nyolcadikosokig. Készítettek terméshabokat, képeket, amelyek alapanyagai szintén az őszi termékek voltak. Volt üvegfestés, nagyon szép alkotások készültek. *Bereczki Csaba* falfaragó népi iparművész vezetésével a fiúk fából készült használati tárgyakat, például sótartót, tükröket, bicskanyelet alkottak.

Mindent összevetve nagyon érdekes és tartalmas volt a könyvtári falunap, a gyerekek és a felnőttek egyaránt élményekkel gazdagodva térhettek haza.

Ódorné Bogár Eszter

Könyvtári falunapok Vas megyében

Az idei összefogás programsorozat keretében került sor négy vas megyei településen a *Könyvtári falunapok Vas megyében* című rendezvényre.

Először Hegyfalura látogattunk, ahol *Bokányi Péter* irodalomtörténész, az *Életünk* című folyóirat főszerkesztő-helyettese beszélt Vas megye irodalmi emlékhelyeiről. Az érdekes előadásból megtudhattuk, hogy az irodalmi emlékhely fogalma szorosan kapcsolódik az irodalmi kultusz fogalmához. Az irodalmi kultusz kutatásával mindössze húsz-harminc esztendeje foglalkozik az irodalomtudomány, de maga a jelenség ennél jóval régebbi. Már a XVIII. századból vannak ehhez köthető történetek, amikor ismeretlen, távoli helyekről érkező emberek látogattak Stratfordba megnézni Shakespeare szülőházát. Manapság ezt a jelenséget nevezzük sztárkultusznak. Hazánkban Jókai Mór körül alakult ki ez a fajta jelenség, akiről emléktárgyak sora jelent meg, sőt, a Feszty-körképen Árpád vezér Jókai arcvonásait viseli!

Vas megyében is számos emlékhely jött létre, példaként említhetjük Berzsenyi Dániel emlékházát, vagy Kemenessömjénben a költő emlék-

oszlopát. Ezekről az emlékhelyekről készült egy turisztikai kiadvány, illetve egy tízrészes sorozat is, melyet a televízió is levetített *Vas megyei üdvözlés* címmel. Számos izgalmas történet, legenda hangozott el a vasi kötődésű költőkről, írókról, így például Sylvester Jánosról, Tinódi Lantos Sebestyénről, Dukai Takách Juditról vagy éppen Faludi Ferencről, Szily Jánosról és Gazdag Erzsiről. Az előadó azonban leszögezte: ezek a történetek sokszor nem a tényeken alapulnak, mégis az irodalom, az irodalomtörténet fontos részét képezik.

Janics Edina, a Berzsenyi Dániel Könyvtár munkatársa elsőként bemutatta a Vasi Digitális Könyvtár és a megyei könyvtár elektronikus szolgáltatásait. Megismerkedhettünk Ranganathan könyvtártudományi törvényeivel, illetve azok mai érvényessége is bebizonyosodott. A könyvtár honlapjának prezentációja során a hallgatóság javaslatai alapján kerestünk az OPAC katalógusban, felfedezve a regisztráció nélküli, illetve a regisztrációval történő keresési eredmények közti lényeges különbségeket. A Vasi Digitális Könyvtár oldalain Hegyfaluvá kapcsolatos információkat, képeket kerestünk, természetesen közben megismerhettük az adatbázis szerkezetét, felépítését, a benne való keresés lehetőségeit. A Nyugat-Pannon Kutatói Regiszter segítségével pedig tájékozódhattunk a régióban élő kutatók, kutatókkal foglalkozó szakemberek adatairól, tevékenységükről.

Az előadó ezután a közhasznú információk hálójában való eligazodáshoz nyújtott segítséget. A közhasznú információ fogalmán, típusain túl számos érdekes és a mindennapjainkban is hasznos honlapot, adatbázist ismerhettünk meg a jog, a közlekedés vagy akár a sport, vendéglátás, kultúra témakörében. Megtudhattuk, hova forduljunk, ha bankügyekben nem vagyunk járatosak (Privátbankár), ha megszeretnénk tervezni nyaralásunk útvonalát (Útvonal-tervező a BKV honlapján), vagy éppen telefonszámláinkról szeretnénk tájékozódni (Nemzeti Hírközlési Hatóság). Az előadások szüneteiben a kellemes kikapcsolódást a répcelaki Citera Trió biztosította.

Jánosházán elsőként megismerkedhettünk a Kresznerics Ferenc Könyvtár elektronikus szolgáltatásaival, valamint a Kemenesaljai Életrajzi Lexikkal. *Németh Tibor*, a könyvtár igazgató-

ja röviden ismertette a könyvtár történetét, feladatait, részlegeit, gyűjteményét, majd a Kemenesaljai Központi Könyvtári Ellátórendszert. Hangsúlyozta az internet, ezen belül is az adatbázisok (ODR, MOKKA, SZIKLA) szerepét a mai könyvtári gyakorlatban, végül pedig bemutatta a könyvtár honlapját.

A Kemenesaljai Életrajzi Lexikon célja a helyismereti életrajzi információk közkinccsé tétele a világhálón. Megtalálhatjuk benne a kemenesaljai születésű, országosan ismert költők, festők, mérnökök vagy akár betyárok életútját éppúgy, mint azon neves embereket, akik Kemenesalja térségében alkottak maradandót.

Jánosháza érdeklődő közönsége is hallhatott Bokányi Péter tolmácsolásában Vas megye irodalmi emlékhelyeiről, majd *Székelyné Török Tünde* mutatta be az irodalom és az internet kapcsolatát. A weben található szövegeket csoportosíthatjuk információs célú (képek, hangok, csatolások, melyek plusz információkat hordozhatnak), illetve esztétikai célú szövegekre. Ez utóbbiakkal kapcsolatban a szövegarchívumok tartalmának többsége nem webes publikálásra íródott. Ebbe a kategóriába sorolhatjuk a pdf formátumot, mely a nyomtatott könyvoldalak illúzióját kelti. A netirodalom kapcsán képversekkel (pl. Apollinaire: *Esik*), különböző vizuális művekkel vagy éppen sms-versekkel ismerkedhettünk meg. Az irodalom, az olvasás és a világháló kapcsolatát taglalva olyan témakörök kerültek szóba, mint az irodalmi újságok és folyóiratok, ezek honlapjai, írók és költők élete, munkássága, irodalmi művek vagy jeles napok. A Neumann-ház néhány szolgáltatásával részletesebben is megismerkedhettünk, így a Digitális Irodalmi Akadémiával, a WebKat.hu magyar internetes katalógussal, valamint a Virtuális Diafilm-történeti Múzeummal.

A jánosházi hagyományőrző csoportok fellépése itt is vidámságot, jókedvet teremtett, csakúgy, mint a *Mesemondó csodaverkli* című gyermekprogram a Szombathelyi Bábszínház előadásában.

Október 11-ei rendezvényünknek Csákánydoroszlóban a Csaba József Általános Művelődési Központ és Könyvtár adott helyet. A könyvtár vezetője, *Horváth László* köszöntőjében röviden bemutatta a közel 13 ezer kötetes, évente 400-450 címmel gyarapodó és technikailag is jól felszerelt intézményt, amely hetente 22 óras

nyitvatartási időben várja a használókat. A könyvtár – amely rendkívül kedvelt az iskolások és a felnőttek körében egyaránt – maximálisan kihasználja az önerős és a kistérségi fejlesztési lehetőségek mindegyikét. E rövid bevezetés után a Faludi Ferenc Városi Könyvtár két munkatársa, *Bödeiné Merklin Anita* és *Rónainé Magyar Krisztina* szórakoztatta a közönséget őrségi, rábavidéki népdalokból összeállított műsorával.

Mesterházy Attila, az Őrségi Nemzeti Park területfelügyelője, a Vas megyei természetvédelmi területekkel ismertette meg a hallgatóságot, felhívva figyelmüket arra, hogy természeti értékeink és tárgyi, kulturális örökségünk védelme egyaránt fontos, és mindannyiunk közös felelőssége, kötelessége. Védeni azonban csak azt tudjuk, amit ismerünk és ismeretünk révén a sajátunknak érzünk.

A következő előadás (*Bozzai Judit*: Nemzeti parkok, natúrparkok a neten) épp azt mutatja be, hogy a korszerű technika segítségével honnan szerezhetünk információkat, ismereteket a természetvédelemről, nemzeti parkokról. A kolléganőnk előadásában elhangzó információkat a jelenlevők egy része – legalábbis a vállalkozóbb szellemű része – nemcsak hallgathatta, hanem a rendelkezésre álló számítógépek segítségével rögtön le is tesztelhetette, az előadóval egy időben barangolva a bemutatott honlapokon.

A hasznos és a helyszín miatt nagyon is aktuális – Csákánydoroszló az Őrség kapujában fekszik – előadások után a vidámságot vette át a főszerepet. *Némethné Baksa Eszter* – Nagyrákos polgármestere – kicsiket és nagyokat egyaránt elvarázsolva mesélt a pletykás asszonyokról és a férjét megleckéztető, talpraesett feleségről.

A program-sorozat záró-rendezvényére Vépen került sor, ahol *Némethné Takács Hajnalka* ismertette a Berzsenyi Dániel Könyvtár kistérségi és online szolgáltatásait. Az előadásból kide-

rült, hogy a könyvtár nagyon hosszú múltra tekint vissza: 2005-ben ünnepeltük fennállásának 125. évfordulóját. További fontos jellemzője, hogy alapításának első pillanatától egyaránt feladatának tekintette Szombathely és Vas megye könyvtárhasználóinak szolgálatát. A hallgatóság megismerhette a könyvtár történetének legfontosabb, legérdekesebb és legjelentősebb állomásait (például Berzsenyi Dániel nevének felvételét 1956-ban, vagy a megújult épület avatását 2002-ben), valamint betekintést kaphatott jelenlegi elhelyezkedéséről, tereinek elrendezéséről, dokumentumairól, sokszínű szolgáltatási köréről.

Czupy Ádám bemutatta a könyvtár készülő CD-ROM-ját, a Vépi Digitális Archívumot. A CD-ROM segítségével tájékozódhatunk a község földrajzáról, történelméről, gazdaságáról és infrastruktúrájáról is, illetve a dokumentumtárban kronologikus és téma szerinti csoportosításban találhatunk Vépre vonatkozó cikkeket, képeket.

A megyei könyvtár ősszel útjára indult *Meseláda* sorozatának keretében pedig a gyerekek ismerkedhettek meg Ilókkal és Mihókkal, Mihókot fakanálbábként is megformázva. A programok zárása gyanánt a Hajnalcsillag Néptáncegyüttes pergőlábú táncosai a Nádiverebek zenéjére szórakoztatták a közönséget.

A fotókon is látható módon minden helyszínen érdeklődő közönség hallgatta meg az érdekes, figyelemfelkeltő előadásokat. A zenekarok, énekesek, táncosok, bábszínészek közreműködése pedig még színesebbé, vidámabbá tette a szakmai összejöveteleket.

Léber Boglárka

Kék vér, fekete tinta

XVI–XVII. századi arisztokrata könyvgyűjteményekből nyílt kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban nagyszabású nemzetközi együttműködéssel.

A Bánffy, Batthyány, Esterházy, Frangepán, Nádasdy, Pálffy, Valvasor, Zrínyi főúri családok könyvtárainak bemutatott kincsei tükrözik a magas fokú műveltséget és könyvkultúrát nemcsak magyar, de európai viszonylatban is. A 160 műtárgy között szerepelnek Zrínyi Miklós költő-hadvezér sokat forgatott könyvei, amelyeket száz év után először láthatunk Magyarországon. A kiállítás érdekessége egy rekonstruált olvasókerék is, amelynek segítségével használója egyszerre akár nyolc-tíz szöveget is tanulmányozhatott.

Az ünnepélyes megnyitón az Oktatási és Kulturális Minisztérium államtitkára a Pro Cultura Hungarica Díjat adta át a közös vándorkiállítás létrejöttében meghatározó szerepet vállalt külföldi partnereknek, a könyvtár főigazgatója pedig az intézmény saját kitüntetését adományozta a megvalósításban oroszlánrészt vállalt burgenlandi, horvát, szlovák és magyar kollégáknak.

A kiállítás március 31-ig látogatható, keddtől szombatig 10-től 18 óráig.

